

SEANCE DU MERCREDI 9 OCTOBRE 1991
VERGADERING VAN WOENSDAG 9 OKTOBER 1991ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 12.

COMMUNICATION:

Page 12.

Chambre des représentants.

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 12 et 34.

M. Duquesne et consorts. — Proposition de loi portant diverses mesures en matière d'immigration.**M. Monfils:**

- a) Proposition de loi complétant la nouvelle loi communale en ce qui concerne les dépenses culturelles et sportives des communes;
- b) Proposition de loi complétant l'article 71, § 1er, du Code des impôts sur les revenus, en vue de promouvoir la diffusion des œuvres des jeunes artistes.

MM. Cerexhe et Wintgens. — Proposition de loi abrogeant l'article 12, alinéa 2, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat.**MM. de Wasseige et Collignon:**

- a) Proposition de loi modifiant l'article 104 de la loi provinciale;
- b) Proposition de loi modifiant l'article 13 de la nouvelle loi communale.

M. Lenfant. — Proposition de loi portant des dispositions fiscales en faveur de la famille.**M. Petitjean.** — Proposition de loi complétant la législation en matière de propriété de trésors.Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1991-1992

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 12.

MEDEDELING:

Bladzijde 12.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 12 en 34.

De heer Duquesne c.s. — Voorstel van wet houdende verscheidene maatregelen inzake immigratie.**De heer Monfils:**

- a) Voorstel van wet tot aanvulling van de nieuwe gemeentewet inzake uitgaven voor sport en cultuur van de gemeenten;
- b) Voorstel van wet houdende aanvulling van artikel 71, § 1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, met het oog op het bevorderen van de verspreiding van werken van jonge kunstenaars.

De heren Cerexhe en Wintgens. — Voorstel van wet tot opheffing van artikel 12, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.**De heren de Wasseige en Collignon:**

- a) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 104 van de provinciewet;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 13 van de nieuwe gemeentewet.

De heer Lenfant. — Voorstel van wet houdende fiscale maatregelen ten voordele van de gezinnen.**De heer Petitjean.** — Voorstel van wet houdende aanvulling van de wetgeving inzake de eigendom van schatten.

M. de Clippele et consorts. — Proposition de loi complétant l'article 71 du Code des impôts sur les revenus.

Mme Blomme et consorts. — Proposition de loi modifiant les lois du 6 août 1931 et du 18 septembre 1986 et instituant un congé politique pour l'exercice d'un mandat parlementaire ou ministériel.

M. Hatry et consorts. — Proposition de loi visant à modifier un certain nombre de dispositions de la nouvelle section II, intitulée « Des règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale du preneur » et insérée à la suite de l'article 1762bis du Code civil par la loi du 20 février 1991.

M. Wintgens. — Proposition de loi fixant les conditions minimales d'équivalence entre les diplômes délivrés dans l'enseignement de promotion sociale et les diplômes délivrés dans l'enseignement de plein exercice.

M. Cardoen. — Proposition de loi modifiant la loi du 9 mars 1953 réalisant certains ajustements en matière de pensions militaires et accordant la gratuité des soins médicaux et pharmaceutiques aux invalides militaires du temps de paix.

M. Diegenant. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales en vue de protéger les titres professionnels de certains médecins et auxiliaires paramédicaux.

M. Hatry et Mme Herman-Michielsens. — Proposition de loi portant réglementation des inventions des salariés.

M. Monfils. — Proposition de loi complétant la loi du 4 juillet 1989 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, en vue d'assurer le respect de ses dispositions pendant la période électorale.

M. Valkeniers et consorts :

- a) Proposition de loi autorisant les chômeurs âgés à exercer certaines activités professionnelles;
- b) Proposition de loi modifiant l'article 7, § 1er, deuxième alinéa, de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés, notamment en ce qui concerne l'aide aux personnes âgées;
- c) Proposition de loi assouplissant les modalités de l'octroi d'une pension de retraite aux travailleurs salariés et supprimant l'intervention administrative des communes en la matière.

Mme Cahay-André. — Proposition de résolution concernant la protection du peuple tibétain.

M. Duquesne et consorts. — Proposition de loi spéciale modifiant l'article 6, § 1er, VI, 4°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, en ce qui concerne la régionalisation de l'agriculture.

MM. Desmedt et Désir. — Proposition de déclaration de révision de la Constitution.

MM. Valkeniers et A. Geens. — Proposition de déclaration de révision de la Constitution.

De heer de Clippele c.s. — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

Mevrouw Blomme c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de wetten van 6 augustus 1931 en 18 september 1986 en houdende instelling van een politiek verlof voor de uitoefening van een parlementair of een ministerieel mandaat.

De heer Hatry c.s. — Voorstel van wet houdende wijziging van een aantal bepalingen van de nieuwe afdeling II met als opschrift « Regels betreffende de huurovereenkomsten met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder in het bijzonder », door de wet van 20 februari 1991 ingevoegd na artikel 1762bis van het Burgerlijk Wetboek.

De heer Wintgens. — Voorstel van wet tot vaststelling van de minimum vereisten inzake de gelijkwaardigheid van de diploma's uitgereikt in het onderwijs voor sociale promotie en de diploma's uitgereikt in het onderwijs met volledig leerplan.

De heer Cardoen. — Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 9 maart 1953 houdende sommige aanpassingen inzake militaire pensioenen en verlenging van kosteloze genees- en artsenzakelijke verzorging voor de militaire invaliden van vredetijd.

De heer Diegenant. — Voorstel van wet houdende wijziging van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies met het oog op de bescherming van de beroepstitels van sommige medici en paramedici.

De heer Hatry en mevrouw Herman-Michielsens. — Voorstel van wet houdende reglementering van de uitvindingen van werknemers.

De heer Monfils. — Voorstel van wet tot aanvulling van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, met het oog op de naleving ervan in verkiezingstijd.

De heer Valkeniers c.s. :

- a) Voorstel van wet houdende instelling van de mogelijkheid voor oudere werklozen om bepaalde beroepsactiviteiten uit te oefenen;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 7, § 1, tweede lid, van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, inzonderheid wat de hulp aan bejaarden betreft;
- c) Voorstel van wet houdende versoepeling van de toekenningsmodaliteiten van een rustpensioen aan de werknemers en houdende opheffing van de administratieve tussenkomst van de gemeentebesturen.

Mevrouw Cahay-André. — Voorstel van resolutie betreffende de bescherming van het Tibetaanse volk.

De heer Duquesne c.s. — Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van artikel 6, § 1, VI, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, wat de regionalisering van de landbouw betreft.

De heren Desmedt en Désir. — Voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

De heren Valkeniers en A. Geens. — Voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

COMMUNICATION DU GOUVERNEMENT:

Discussion. — *Orateurs*: Mmes Delruelle-Ghobert, Herman-Michielsens, MM. Gijs, Lallemand, Erdman, Valkeniers, Wintgens, Mme Dardenne, MM. Desmedt, Luyten, Mme Aelvoet, MM. Van Hooland, Dierickx, M. le Président, MM. Verreycken, Peeters, Henrion, M. Martens, Premier ministre, p. 12.

Vote sur la motion de confiance, p. 34.

HOMMAGE A M. HENRION:

Orateur: M. le Président, p. 31.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 34.

PROJETS DE LOI (Dépôt):

Page 35.

Projet de loi portant approbation du Traité sur les forces armées conventionnelles en Europe, et des protocoles annexes, faits à Paris le 19 novembre 1990.

Projet de loi fixant pour l'année 1992 le contingent de l'armée.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 35.

MM. Valkeniers et A. Geens. — Proposition de déclaration de révision de la Constitution.

M. Kuijpers. — Proposition de résolution relative au droit à l'autodétermination du peuple tibétain.

M. Vandenhaute:

a) Proposition de loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers et la loi du 28 juin 1984 relative à certains aspects de la condition des étrangers et instituant le Code de la nationalité belge;

b) Proposition de loi portant abrogation de la loi du 13 juin 1991 modifiant le Code de la nationalité belge et les articles 569 et 628 du Code judiciaire.

M. Verreycken. — Proposition de déclaration de révision de la Constitution.

Mme Aelvoet. — Proposition de déclaration de révision de la Constitution.

MEDEDELING VAN DE REGERING:

Bespreking. — *Sprekers*: de dames Delruelle-Ghobert, Herman-Michielsens, de heren Gijs, Lallemand, Erdman, Valkeniers, Wintgens, mevrouw Dardenne, de heren Desmedt, Luyten, mevrouw Aelvoet, de heren Van Hooland, Dierickx, de Voorzitter, de heren Verreycken, Peeters, Henrion, de heer Martens, Eerste minister, blz. 12.

Stemming over de motie van vertrouwen, blz. 34.

HULDE AAN DE HEER HENRION:

Spreker: de Voorzitter, blz. 31.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 34.

ONTWERPEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 35.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa, en van de aangehechte protocollen, opgemaakt te Parijs op 19 november 1990.

Ontwerp van wet tot vaststelling van de legersterkte voor het jaar 1992.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 35.

De heren Valkeniers en A. Geens. — Voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

De heer Kuijpers. — Voorstel van resolutie betreffende het zelfbeschikkingsrecht van het Tibetaanse volk.

De heer Vandenhaute:

a) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, alsmede van de wet van 28 juni 1984 betreffende sommige aspecten van de toestand van de vreemdelingen en houdende invoering van het Wetboek van de Belgische nationaliteit;

b) Voorstel van wet houdende opheffing van de wet van 13 juni 1991 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit en van de artikelen 569 en 628 van het Gerechtelijk Wetboek.

De heer Verreycken. — Voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

Mevrouw Aelvoet. — Voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

M. Mouton, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Mouton, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 55 m.

De vergadering wordt geopend om 15 h 55 m.

CONGES — VERLOF

MM. Allewaert, Désir, pour d'autres devoirs; A. Geens, Geeraerts, empêchés, et Leclercq, pour devoirs de sa charge, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Allewaert, Désir, wegens andere plichten; A. Geens, Geeraerts, belet, en Leclercq, wegens ambtsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATION — MEDEDELING

M. le Président. — Par message du 8 octobre 1991, la Chambre des représentants fait connaître au Sénat qu'elle s'est constituée en sa séance de ce jour.

Bij boodschap van 8 oktober 1991 laat de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat weten dat zij ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig verklaard is.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U hebt de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

RECTIFICATION AU COMPTE RENDU ANALYTIQUE
DE LA SEANCE DU 8 OCTOBRE 1991RECHTZETTING VAN HET BEKNOPT VERSLAG OVER
DE VERGADERING VAN 8 OKTOBER 1991

M. le Président. — Chers collègues, je vous signale qu'une rectification doit être apportée au *Compte rendu analytique — Beknopt Verslag* — de notre dernière séance. Tous les lecteurs attentifs auront remarqué la petite erreur qui s'est glissée dans le texte. En effet, à la suite de la communication du gouvernement est indiquée la mention: « *Applaudissements sur tous les bancs* » « *Algemeen applaus* ». (Rires.) Or, vous aurez pu vous-mêmes constater que seuls les membres de la majorité ont applaudi ...

COMMUNICATION DU GOUVERNEMENT

*Discussion**Vote sur la motion de confiance*

MEDEDELING VAN DE REGERING

*Beraadslaging**Stemming over de motie van vertrouwen*

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la discussion de la communication du gouvernement.

Aan de orde is de bespreking van de mededeling van de regering.

La parole est à Mme Delruelle.

Mme Delruelle-Ghobert. — Monsieur le Président, nous avons entendu hier la seconde communication gouvernementale en moins d'une semaine.

Conformément à la tradition, la première communication, celle du 2 octobre, avait été faite dans les deux Chambres. Or, si celle-ci a été sanctionnée par le vote d'une motion de confiance à la Chambre — vote qui, curieusement, n'était pas le reflet des paroles de la majorité — cette communication n'a pas pu faire l'objet d'un débat au sein de notre assemblée.

On m'objectera que la situation politique est largement dépassée puisqu'entre-temps, le gouvernement Martens IX a présenté sa démission au Roi.

Nonobstant la proposition de démission de cette nouvelle équipe, sitôt née, sitôt moribonde, le refus du chef de l'Etat a bel et bien renvoyé devant les assemblées parlementaires un nouveau gouvernement, différent de celui qui sollicita et reçut son investiture en mai 1988 puisqu'il a été amputé d'une de ses composantes, perdant ainsi sa majorité des deux tiers.

C'est là, une fois de plus, l'illustration de la dérive de nos institutions et du mépris marqué par certains à l'égard de notre Parlement. Je le regrette profondément.

Notre pays vit donc, depuis ces dernières semaines, une situation politique de crise aiguë qui s'est traduite, dans une première phase, par une modification de la composition de la majorité gouvernementale, pour déboucher ensuite, dans une seconde phase, sur une grave crise de confiance entre partenaires du nouveau gouvernement Martens IX et s'achever finalement par un lamentable et dangereux affrontement communautaire conduisant à la démission de cet éphémère gouvernement. Il a suffi de deux jours pour faire basculer dans le délire, l'irresponsabilité et la confusion totale une crise à laquelle le Premier ministre se vantait encore, ce 2 octobre dernier, d'avoir pu apporter un règlement rapide.

A chaque crise, il faut son prétexte. Je n'y reviendrai pas : chacun sait quelles considérations électoralistes de bas étage furent à l'origine des actuelles difficultés. D'aucuns ont choisi, à partir d'un brûlot aussi insignifiant que le renouvellement temporaire de licences d'exportations sur lesquelles tout le monde s'accordait il y a un mois à peine, d'embraser toute la vie politique de notre pays, oubliant que les incendies, même lorsqu'ils sont éteints, laissent toujours des marques indélébiles.

D'ores et déjà, on peut s'exclamer : quel gâchis !

Pendant une quinzaine de jours, un gouvernement aux abois a offert au pays le spectacle d'une lamentable pantomime avant de jeter l'éponge dans des conditions peu glorieuses, contraignant finalement le chef de l'Etat à préférer, au vide toujours dangereux du pouvoir, le maintien en place d'une équipe qui présente toutes les caractéristiques du KO technique.

Que va-t-il maintenant se passer ?

Dans l'immédiat, toute la vie politique du pays se bornera donc, selon la nouvelle communication gouvernementale de ce 8 octobre, au vote rapide des quelques projets de loi urgents nécessaires pour assurer le bon fonctionnement de l'Etat. Ainsi en sera-t-il de la loi de finance et de la loi fiscale.

Alors que subsistent d'importantes difficultés budgétaires, alors que l'essoufflement économique menace à nouveau, alors que notre économie et nos entreprises ne sont pas encore prêtes pour le grand marché européen, tout concourait et tous s'accordaient à considérer que l'action politique et les efforts du gouvernement devraient tendre, sans désespérer, à mieux contrôler les flux et les mouvements économiques, financiers, budgétaires et sociaux.

Face à cet impératif indiscutable, nous en serons maintenant réduits à vivre pendant qui sait combien de temps sous le régime des crédits provisoires, ce qui, à en croire le Président de la Chambre, qui fait partie de la majorité, constitue une vraie sanction puisque ces crédits provisoires seront, en application de la nouvelle loi budgétaire, basés sur le dernier budget voté.

Au même moment, on demandera aux parlementaires de voter dans la précipitation une loi fiscale dont les implications financières seront essentielles pour nos entreprises et dont l'un des volets, qui ne pourra, évidemment, vu les circonstances, faire l'objet d'amendements, constitue, dans la logique qui fut toujours celle de l'équipe au pouvoir, une agression caractérisée supplémentaire contre ces entreprises.

La deuxième mission importante confiée par le chef de l'Etat au gouvernement Martens IX consiste à préparer une déclaration de révision de la Constitution. Le principe de cette déclaration ne pose pas de problème. La modernisation et l'actualisation de nos institutions en vue de transformer le pays en Etat fédéral susceptible d'un meilleur fonctionnement ; la poursuite de la réforme de l'Etat qui s'est enlisée au milieu du gué, s'imposent incontestablement.

Les libéraux attendent de juger sur pièces, et c'est avec grand intérêt que nous prendrons connaissance du projet du gouvernement en la matière.

Les intentions et les buts poursuivis, qui sont souvent des non-dits bien dissimulés derrière des apparences banales, seront cependant primordiaux, et je tiens dès à présent à préciser, au nom de mon groupe, que les libéraux ne s'engageront pas dans la concrétisation de solutions aventureuses et dangereuses s'apparentant au dépeçage pur et simple de notre pays bien plus qu'à l'élaboration d'un fédéralisme cohérent et harmonieux, doté d'un Etat central dont l'autorité aura été renforcée.

En dehors de l'intervention du Parlement dans le vote de ces projets fiscaux et institutionnels, l'action du gouvernement se poursuivra aussi, ai-je noté, sur le terrain européen en vue d'œuvrer à la réalisation de l'union européenne.

Le Premier ministre parle-t-il sérieusement en tentant de nous faire croire que, dans les circonstances de crise gouvernementale actuelle, notre pays a pu conserver une quelconque crédibilité internationale qui lui permet de peser, d'un poids suffisant, dans le processus de décision européen ? Le ministre des Affaires étrangères, qui était présent ce week-end aux Pays-Bas, pourrait certainement nous mimer les moues évocatrices de ses interlocuteurs lorsqu'il tentait de leur expliquer ce que notre pays est en train de vivre en dehors de toute raison et de toute rationalité. Prôner une union politique européenne lorsque l'on est incapable, à l'intérieur de ses propres frontières, de concilier les intérêts divergents de deux communautés s'apparente au surréalisme.

Voilà pour ce qui est de l'immédiat. Mais à plus long terme ? Ici, assurément, les craintes l'emportent sur les espérances. L'accentuation des tensions communautaires, que d'aucuns ont délibérément mais dangereusement ressuscitées et que l'équipe du Premier ministre n'a pu ni éviter ni maîtriser, conditionnera toute négociation en vue de la constitution du futur gouvernement.

Le redressement économique et financier du pays, dont vous, monsieur le Premier ministre, pensiez encore il y a peu qu'il était important au point de requérir éventuellement l'adoption de pouvoirs spéciaux pour le mener à terme de manière efficace, ce redressement passera hélas au second plan, battu en brèche par les préoccupations institutionnelles. Il est à craindre que, par voie de conséquences, les statistiques du chômage ne reprennent rapidement leur courbe ascensionnelle et que la situation économique ne s'en ressente négativement. Ce n'est pas, reconnaissons-le, la façon la plus idéale de préparer le grand marché européen de demain.

Quant au plan institutionnel, parlons-en ! La VU, convaincue d'avoir joué la carte gagnante qui lui assurera demain une victoire électorale, se confie dans des attitudes de strictes revendications communautaires et ultrafédéralistes.

Le président du SP qui, pour avoir accepté le compromis gouvernemental sur les armes, passe immanquablement aux yeux de certains de ses électeurs comme un faux pacifiste et un Flamand trop modéré, annonce d'ores et déjà une radicalisation drastique des thèses communautaires et fédéralistes de son parti.

Quant au CVP, dès le lendemain de la communication du 2 octobre, il désavouait son propre Premier ministre en exigeant la liaison inconditionnelle du transfert de la redevance radio-TV à l'octroi du pouvoir fiscal aux Communautés et parle maintenant d'une Flandre autonome.

Du côté des partis francophones de la majorité, le PS tente de profiter des circonstances pour engranger une avancée fédéraliste radicale et précipitée, suivi comme son ombre par le PSC, tous deux aux abois, redoutant, contrairement à leurs déclarations matamoresques, de n'être pas à même de remplir les engagements qu'ils ont pris envers les enseignants.

Bref, au nord comme au sud du pays, le maître mot est : radicalisation.

En considérant il y a quatre ans que vous pouviez faire confiance à une formation politique dont les thèses radicales ne pouvaient que conduire, au sein même de votre majorité, à une dangereuse escalade communautaire, vous avez, monsieur le Premier ministre, placé le pays dans une situation d'affrontement communautaire passionné et passionnel que peuvent vous reprocher non

seulement l'opposition libérale, mais encore une grande partie de l'opinion publique de ce pays, au-delà des habituels clivages purement partisans.

Il est à craindre que les négociations en vue de la formation du prochain gouvernement soient longues. Elles seront certainement empreintes de méfiance, et certaines formations politiques n'hésiteront vraisemblablement pas à les placer, dans chaque communauté, sous le signe de la revanche et de la revendication fédéraliste. Le fédéralisme d'union, dont vous prétendiez, monsieur le Premier ministre, être le défenseur paraît malheureusement de plus en plus compromis.

En attendant le verdict des élections, il nous restera à nous interroger sur la nature exacte du gouvernement Martens IX. Je ne lui trouve pour ma part que des caractéristiques négatives :

— Il n'est pas tombé devant le Parlement. De manière formelle, il est exact de dire qu'il a obtenu la confiance de la Chambre lors du vote du 3 octobre, mais de manière formelle seulement, tant il est vrai que les discours tenus à cette occasion par les représentants de la majorité ont été critiqués à son égard et, par certains aspects, plus virulents mêmes que ceux de l'opposition;

— Il n'a pu trouver suffisamment de cohésion interne pour résister aux pressions des partis. A cet égard, il marque certainement un retour en force de la participation;

— Il n'exerce pas le pouvoir; il se contente de l'occuper par peur du vide;

— Il n'est pas démissionnaire mais, par la voie de son Premier ministre, précise d'emblée qu'il ne déposera aucun projet de loi et que pour les projets d'arrêtés royaux, et même pour les simples arrêtés ministériels, « une extrême prudence quant au processus décisionnel collégial » s'imposera.

Est-il plus bel aveu de l'état de méfiance exacerbée qui caractérise les relations entre les partenaires ? Est-il manière plus euphémique d'annoncer au pays que l'on est paralysé et paraplégique... des quatre membres ?

Au vu de votre bilan, généralement désastreux, plus particulièrement sur le plan des finances publiques, de l'aventure institutionnelle qui s'installe, de la perte de crédibilité de notre pays sur le plan international, j'ai la conviction — et beaucoup avec moi — que notre pays méritait mieux.

Le groupe PRL soumettra à l'assemblée une motion de méfiance. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, politiek beoefenen, betekent voor zich uit kijken; alleen de toekomst is van belang, ook gisteren is reeds geschiedenis.

In het licht van de gebeurtenissen van de voorbije dagen zou het onaanvaardbaar zijn dat wij vandaag een mededeling bespreken die de Eerste minister gisteren heeft voorgelezen, net alsof de crisis slechts tijdens het voorbije weekeinde is ontstaan en er voordien geen vuiltje aan de lucht was.

Mijnheer de Eerste minister, u hoeft zich gisteren niet te verantwoorden aangaande de mededeling van vorige week aangezien zij op het ogenblik dat zij hier moest worden besproken eigenlijk reeds was achterhaald. Indien het heden wordt geconditioneerd door het verleden — en ook de toekomst zal moeten uitwijzen wat het heden heeft voorbereid — is het belangrijk dat wij even de schuldvraag belichten. Ook al is er intussen al veel water naar de zee gelopen, de schuldvraag blijft nog even pertinent.

Deze regering en haar leider hebben ons immers in een toestand van communautaire spanning doen belanden die wij overwonnen waanden. Het tegendeel is echter waar. Er is een communautaire hetze ontstaan uit een probleem dat oorspronkelijk helemaal geen communautaire hetze was.

Au départ betrof het een probleem dat in om het even welke regering had kunnen voorkomen, namelijk een onenigheid over de problematiek van al dan niet reeds toegestane wapencontracten, die al dan niet moesten worden verlengd. In de beginfase bevond het Vlaams front zich niet tegenover het Waals front, de Vlaamse Gemeenschap niet tegenover de Waalse. Er heerste een

onenigheid in de centrale regering, die ook in een land dat niet met communautaire problemen dient af te rekenen, had kunnen plaatshebben.

Het is echter binnen de regering tot een escalatie gekomen, veroorzaakt door sommige fracties die de wapenleveringen in naam van een bepaald pacifisme betwistten. Ik laat het in het midden of zij handelden uit naïef pacifisme. Ik ben de mening toegedaan dat er leveringen zijn die de vrede minstens even erg in gevaar brengen als het buskruit. De Golfoorlog heeft bewezen dat het uitvoeren van elektronica naar sommige landen minstens zo delicaat is. Wij weten echter dat sommige fracties daaromtrent afwijkende meningen hadden. Een fractie heeft haar mening herzien, de andere heeft moeten afhaken. Op dat ogenblik waren nog niet alle Vlaamse fracties op dezelfde golflengte, dat is pas later gekomen.

Vervolgens is er een uitdaging geweest van Waalse zijde. Een Franstalig Vice-Eerste minister is zijn taak als nationaal minister te buiten gegaan zonder dat hij tot de orde werd geroepen.

Vele en steeds scherpere pijlen werden afgeschoten en iedere dag of zelfs ieder uur overwoog men wat men kon uitvinden om de anderen meer en meer pijn te doen. Zover zijn wij gekomen.

Nochtans is deze regering, die het geluk heeft gehad een legislatuurregering te zijn, gestart met de bedoeling de communautaire pacificatie te bereiken, zo werd toch gezegd. Mijnheer de Eerste minister, als wij echter kijken naar de verwezenlijkingen van de regering, dan moeten wij concluderen dat haar enige verwezenlijking reeds vóór haar vorming was voorbereid. De communautaire hervormingen werden in alle haast tijdens de eerste maanden afgewerkt en waren eigenlijk voorbereid door de ploeg van degene die de onderhandelingen voor de vorming van de regering heeft gevoerd. Het was een vijfokoppige regering met een tweederde meerderheid en in die eerste gelukkige maanden — gelukkig althans voor de regering — sprak men zelfs van consensus. Alles werd bij consensus beslist, want een tweederde meerderheid was gelijk aan consensus. De afspraken stonden zelfs boven de Grondwet. Wij hebben daarvan in die eerste maanden genoeg voorbeelden gekend. Ook al maakte men fouten en kwam er veel kritiek van de oppositie, toch hebt u bepaalde zaken verwezenlijkt.

Na deze eerste maanden werken in een hoog tempo is de regering plots tot stilstand gekomen. De financieringswet van Gemeenschappen en Gewesten is het laatste dat werd afgewerkt. Ze werd in de winter van 1988-1989 besproken en goedgekeurd in januari 1989. Wij schrijven nu eind 1991. Sindsdien is er op het gebied van het communautaire dossier niets meer gebeurd. Wel werd er veel aangekondigd. U sprak van documenten die zouden worden ingediend, beslissingen die zouden worden genomen, hoofdstukken waarover eigenlijk bijna een akkoord bestond, maar waaraan nog de laatste hand moest worden gelegd. Commissies werden geïnstalleerd en brachten levige documenten voort die eigenlijk slechts een *status quaestionis* bevatten, maar geen oplossingen gaven.

Intussen gebeurden er zaken die het communautaire dossier naar de achtergrond verdrongen. Zij waren welgekomen, omdat ze een alibi vormden voor het feit dat het communautair dossier niet werd afgewerkt. Op internationaal vlak gebeurden belangrijke dingen, maar België heeft zich daarbij niet positief doen opmerken. België heeft integendeel zijn imago een geweldige deuk gegeven, zowel door zijn houding in de Golfoorlog, als door de interventie in Rwanda, als door het dossier van het Midden-Oosten met de Silco- en Khaled-historie. Dit alles heeft het prestige van België niet verhoogd. Wat zagezegd de reden was waarom aan het communautair dossier niet werd voortgewerkt, heeft ons niet veel positiefs gebracht.

Mijnheer de Eerste minister, u had het uitzonderlijk voordeel gedurende een legislatuur te regeren met een « krachtige meerderheid », u heeft het echter op het einde grondig verknoeid.

De escalatie van de jongste dagen, die vooral in het politieke kamp lag, is door de impact van de media overgegaan op het grote publiek. Dit is gevaarlijk voor uw stelling, u zweert immers bij het « unionistisch federalisme ». Ik zal daaraan een eenvoudige definitie geven. Er zijn in België nog veel simpele mensen die hun land liefhebben, zelfs over de grens van hun eigen Gemeenschap en Gewest.

Door uw houding en de houding van uw ploeg, heeft u de woorden « radicaal federalisme » en zelfs « separatisme » ook in uw partij ingang doen vinden. Dat is gevaarlijk voor het land.

Sommigen vinden het voortbestaan van België niet belangrijk. Wij behoren echter niet tot die groep. Wij zijn het dus op één punt van de mededeling volkomen met u eens. Of men deze regering de regering Martens VIII, XIIIbis, of IX noemt, heeft weinig belang, maar laat ze wel zo vlug mogelijk verdwijnen.

Vooraleer wij de wetsontwerpen die u heeft aangekondigd inhoudelijk kennen, willen wij een aantal opmerkingen formuleren. Wij zullen niet vooruitlopen op de lijst en de motivering die u zal geven omtrent de artikels van de Grondwet die zullen worden gewijzigd. Wij zullen dit doen bij de bespreking volgende week. Het is evenwel niet zo, zoals in de media wordt beweerd, dat wij een ruime wijziging van de Grondwet willen en zelfs het artikel 131 voor herziening vatbaar willen maken. Volgens ons moet het « handvest » — zo noemen wij de Grondwet — van België worden beschermd en mag het niet al te gemakkelijk worden gewijzigd of naar de hand van sommigen gezet. Wij zullen daar aandachtig over waken.

U kondigde aan dat de financiering in bepaalde compensaties zal voorzien voor de toepassing van de Europese richtlijn inzake de relatie tussen moeder- en dochtermaatschappijen. Wij vinden het onaanvaardbaar voor deze compensaties die worden aangekondigd als « fiscale compensaties », nieuwe fiscale lasten op te leggen. Die compensaties moeten geschieden met besparingen.

Mijnheer de Eerste minister, u heeft aangekondigd dat de regering volwaardig aanblijft tot na de verkiezingen. Wettelijk kan dit, maar de Wetgevende Kamers worden automatisch ontbonden na de vastlegging van de artikelen van de Grondwet die in een volgende legislatuur kunnen worden herzien.

Wij hebben ervaring met deze louter deontologische afspraak. U verklaart dat u in de tussenperiode met veel voorzichtigheid zal regeren, maar wij zijn van oordeel dat wij meer waarborgen hebben indien de regering onmiddellijk na de ontbinding van het Parlement ontslag neemt.

Zij kan voor de lopende zaken doen wat noodzakelijk en gewenst is. Ik denk onder andere aan de hulp in Zaïre of aan het nemen van verantwoordelijkheid op de top in Maastricht.

Een regering die zo zielig aan haar einde is gekomen, zou echter blijk mogen geven van enige schroom en strikt de wettelijke voorschriften ter zake naleven. Zij kan niet handelen als een volwaardige regering nadat ze ons land, onze gemeenschap en onze bevolking zo'n slechte dienst heeft bewezen.

Mijnheer de Eerste minister, de PVV-fractie zal daarom het vertrouwen weigeren, ook voor de korte tijdsspanne waarin u uw taak moet volbrengen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Gijs.

De heer Gijs. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb weliswaar tien minuten spreektijd gevraagd, maar zal nauwelijks de helft ervan gebruiken omdat ik van oordeel ben dat dit debat niet veel zin heeft. Ik heb de indruk dat sommige leden zich goed hadden voorbereid op het debat dat vorige week had moeten plaatsvinden. Een aantal toespraken die wij vandaag hebben gehoord, hebben betrekking op de regering van begin vorige week en niet op de regering van vandaag met het programma dat ze vandaag voorstelt en waarin de grote voorzichtigheid, waarop de Eerste minister in zijn verklaring heeft aangedrongen, een centraal element is.

Indien wij een motie van wantrouwen zouden goedkeuren, betekent dit dan dat wij tegen de voorzichtigheid zijn waarvoor de Eerste minister heeft gepleit? Zijn we dan tegen de goedkeuring van de voorlopige kredieten die we zullen nodig hebben om de periode van moeilijke en lange discussies na de verkiezingen te overbruggen? Zijn we dan tegen de vastlegging van het legercontingent en tegen de fiscale wet waarvan de draagwijdte beperkt is tot de aanpassing van de Belgische wet aan de Europese richtlijn? Betekent dit dan dat we tegen het CFE-verdrag zijn dat toch een veel doeltreffender middel is om de wapenhandel te beperken dan het verbod van wapenuitvoer en dat wij geen verklaring tot herziening van de Grondwet wensen?

Ik beweer niet dat wij bij voorbaat akkoord gaan met alles wat de regering ons zal voorleggen, onder meer met betrekking tot de beperkte herziening van de fiscale wet en met de herziening van de Grondwet. Wij zullen hierover een oordeel vellen aan de hand van de ingediende teksten. Naast deze concrete maatregelen zal de regering ook het nodige doen om het dagelijks beleid te verzekeren. Ik denk hierbij aan de moeilijke toestand in Zaïre.

Wanneer men een motie van wantrouwen goedkeurt, dan is men inderdaad tegen dit programma van de regering. Ik vraag mij echter af hoe men een dergelijk programma kan afwijzen.

Mijnheer de Eerste minister, u deed er goed aan een beperkt programma voor te stellen. U deed er goed aan te pleiten voor voorzichtigheid bij het uitoefenen van de macht waarover de regering nog tot volgende week zal beschikken. Het is een geruststelling dat het dossier van Sabena, het enige dossier dat in de loop van de eerstvolgende dagen nog voor enige communautaire twisten had kunnen zorgen, niet zal worden behandeld vóór de verkiezingen.

Ik zie dus geen reden voor dit debat en ik zie ook geen reden om de motie van wantrouwen te steunen. Integendeel. Onze fractie zal de motie van vertrouwen goedkeuren.

Wij hebben wel wat geleerd uit de recente evenementen. Wij hebben ingezien dat een eventuele gedeeltelijke of gehele uitvoering van de derde fase tijdens een volgende legislatuur niet zal verlopen volgens de lijnen die tot nu toe werden uitgestippeld. Ik hoorde mevrouw Herman daarnet zeggen dat er in ons land misschien nog wel federalisten zijn, die vinden dat Vlamingen en Walen nog kunnen samenleven. Ik stel echter tot mijn spijt vast dat dergelijke signalen alleen uit Vlaanderen komen. Ik hoop dat er ook van de Waalse vertegenwoordigers, die toch de wettelijk en democratisch verkozenen zijn voor hun Gewest, nu en dan een signaal zal komen waaruit blijkt dat ook zij geloven in de boodschap van mevrouw Herman. Deze beschouwing heeft echter niets te maken met de huidige regeringsmededeling of met een vertrouwen of een wantrouwen in de regering. Onze fractie zal straks vanzelfsprekend de motie van vertrouwen goedkeuren. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, mon intervention sera brève. Je ne discuterai pas de la communication du gouvernement du 2 octobre mais je me limiterai à définir l'attitude de mon groupe vis-à-vis du programme prévu.

Plusieurs tâches importantes doivent être accomplies avant la dissolution des Chambres. Nous sommes tout à fait d'accord avec le gouvernement sur ce point.

En ce qui concerne les douzièmes provisoires, le contingent de l'armée et le traité CFE, une intervention est nécessaire. Ces projets de loi doivent être votés. Le projet CFE relatif aux forces conventionnelles en Europe compte sans doute parmi les plus remarquables en matière de désarmement. En effet, il nous engagera à effectuer les plus importantes réductions d'armement conventionnel jamais négociées. Nous devons nous réjouir et espérer qu'à l'avenir, de semblables progrès seront encore accomplis.

Le gouvernement présentera également un projet de loi visant à transposer, dans le droit belge, la directive européenne sur les relations entre les sociétés mères et leurs filiales. Dans les circonstances actuelles, nous sommes favorables à la demande du gouvernement concernant l'approbation d'un projet de loi fiscale. La directive CEE doit d'abord être traduite en droit belge. Il nous paraît en effet souhaitable d'abandonner la double imposition des bénéfices d'une société d'un Etat membre, lorsqu'ils sont recueillis par une société d'un autre Etat membre. Il est donc urgent de définir les conditions d'application de la directive et les règles qui permettent l'élimination de la double imposition.

Nous sommes d'avis que le gouvernement doit prendre des dispositions pour compenser — en tout cas pour partie — les moins-values fiscales extrêmement importantes qui hypothéqueraient la politique d'assainissement budgétaire. Nous l'appuierons donc dans cette démarche.

Enfin, une des tâches essentielles du gouvernement — en collaboration avec la Chambre et le Sénat — sera de permettre une déclaration de révision. Les débats communautaires qui ont agité

le pays au cours de ces dernières semaines devront nécessairement conduire à un débat politique approfondi dans les quelques mois à venir, quelles que soient les parties en présence — et ce, dans un climat meilleur et plus calme. A cet effet, le prochain gouvernement et les prochaines assemblées doivent bénéficier d'une marge de manœuvre suffisante pour résoudre les problèmes institutionnels que nous connaissons. Les socialistes souhaitent donc que la liste des articles ouverts à révision soit large car le fait de ne pas y reprendre certains points pourrait engendrer certains blocages politiques lors de prochaines négociations.

Par ailleurs, l'expérience nous enseigne que le constituant n'épuise généralement pas — et de très loin — les possibilités offertes par les déclarations de révision. D'ailleurs, lors de la précédente déclaration gouvernementale, 78 points devaient être soumis à révision et, si la mémoire m'est fidèle, nous en avons traité 17 en tout. C'est dire qu'il faut avoir une vision « mesurée » de ce qu'il est possible de faire avec les déclarations de révision.

En tout cas, notre groupe examinera avec attention les textes du gouvernement et participera d'une manière active aux débats, d'autant plus que le règlement de nos conflits communautaires doit se faire sur le plan institutionnel, par la voie du droit.

J'ai entendu Mme Delruelle rappeler les remarques d'un ministre des Affaires étrangères de la CEE selon lesquelles les dérives ou conflits communautaires belges constitueraient un mauvais exemple pour l'Europe. Ce ministre semblait oublier les conflits infiniment plus sérieux d'Irlande du Nord qui ensanglantent périodiquement son pays. Nous sommes loin de telles situations. Nous pouvons nous en réjouir et nous sommes en droit de penser que nous n'en arriverons pas au point où en sont arrivés d'autres pays d'Europe.

C'est la raison pour laquelle, une fois encore, il faut attacher une importance toute particulière à cette déclaration de révision et en débattre avec attention.

Bien sûr, il reste encore de nombreux projets à voter. Beaucoup auraient dû être déposés sur le bureau du Sénat et l'on peut regretter qu'il n'en ait pas été ainsi. Par exemple, on peut le déplorer, le débat extrêmement important en commission de la Justice sur l'arriéré judiciaire n'a pu être terminé et le débat sur la protection de la vie privée n'a pu être commencé. Quant à la proposition de loi sur les droits d'auteurs, elle est probablement vouée à l'échec alors que, pendant trois ou quatre ans, nous avons travaillé d'une façon exceptionnelle de manière pluraliste. Puis-je rappeler la participation de Mme Herman, MM. Henrion, Arts et Erdman, sans oublier M. Baert de la Volksunie qui nous a quittés voici quelques mois. Ce travail remarquable ne pourra malheureusement être consacré par cette législature. Je le regrette profondément. Lors de la prochaine législature, nous pourrions, je l'espère, aboutir rapidement à relever de caducité une proposition essentielle pour le statut de nos créateurs culturels.

Les regrets sont superflus car le climat qui s'est instauré empêche le gouvernement de poursuivre plus longtemps son travail. Il faut souhaiter — c'est un vœu quasi unanime — que les élections aient lieu rapidement. Dès lors, nous devons nous réserver une plage de travail extrêmement étroite. Le programme est donc limité mais le gouvernement se trouvera néanmoins confronté à d'autres tâches également importantes. Il faudra notamment finaliser les contrats RTT et suivre avec attention la situation zaïroise. Il faut que le gouvernement poursuive — c'est notre sentiment — l'aide humanitaire au Zaïre et surtout qu'il pense à contribuer de façon très positive au redressement et à la reconstruction de ce malheureux Etat. Il faudra sans doute penser à élaborer un plan d'aide avec le Fonds monétaire international et la Banque mondiale. La Belgique devra s'engager dans des initiatives concrètes sur le plan médical, agricole, etc. A mon avis, le gouvernement pourra commencer à s'engager dans ces voies essentielles.

Mais, dans ces matières comme dans d'autres, il devra faire preuve de la prudence qu'il annonce et éviter en tout cas de gêner, par le truchement d'une force militaire, les problèmes essentiellement politiques du Zaïre.

Nous faisons confiance au gouvernement pour réaliser les différents points de son programme et pour mener à bien les multiples tâches que je viens d'énoncer.

Pour ces raisons, notre groupe aidera le gouvernement à réaliser ce programme minimum et votera avec conviction la motion de confiance qui sera déposée par la majorité. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman. — Mijnheer de Voorzitter, indien er in België iets is waarvoor wij tot nu toe geen exportlicenties nodig hadden, dan is het wel de grondwettelijke spits technologie. Wij werden altijd bewonderd voor wat wij konden verwezenlijken op basis van overleg en samenwerking.

In het kader van de uitbouw van nieuwe democratieën in Oost- en Centraal-Europa zijn velen naar hier gekomen om te leren van ons model. Ik vraag mij echter af hoe zij momenteel reageren op bepaalde reacties van sommigen waarmee zij hier hebben samengewerkt. Geschiedenis is echter geschiedenis en moet worden geschreven door geschiedschrijvers. Grondwettelijke teksten moeten worden ontleed door grondwetspecialisten nadat de teksten zijn gekend, en niet vooraf zoals sommigen nu doen. De huidige evolutie moet de geschiedschrijvers en de grondwetspecialisten toelaten de feiten te evalueren en hun mening te uiten over de opeenvolgende creaties die wij de jongste weken en dagen voorgeschoteld hebben gekregen.

De heer Valkeniers. — U hebt die creaties toch goedgekeurd?

De heer Erdman. — Mijnheer Valkeniers, tot nu toe werd er in de Senaat nog niets goedgekeurd. Dat is misschien een eigenaardige situatie. Er werd nog niet gestemd. Loop dus niet op de feiten vooruit.

Ik laat het aan de grondwetspecialisten over om een evaluatie te maken van nieuwe creaties.

Mijnheer de Eerste minister, u leidt momenteel een regering met volledige bevoegdheid. Zelfs bij de ontbinding van het Parlement zal er geen ontslagnemende regering zijn en blijft u een regering leiden met volledige bevoegdheid tot op het ogenblik dat zij na verkiezingen ontslag neemt. Dit is echter alweer materie voor geschiedschrijvers en grondwetspecialisten.

Vandaag stelt u aan de Senaat een beperkt programma met noodzakelijke maatregelen voor. De voorlopige kredieten moeten worden goedgekeurd. De Staat moet immers verder kunnen leven. Daarover kan geen enkele betwisting bestaan. Men kan alleen maar betreuren, zoals sommigen reeds hebben gedaan, dat het moeizame werk dat in conclaaf werd geleverd en waarbij werd beslist sommige budgetten te verhogen, een maat voor niets is geweest. U zult het mij niet kwalijk nemen dat ik hier in de eerste plaats denk aan het departement van Justitie. Ik betreur ook dat, wat Landsverdediging betreft, het vredesdividend alsnog niet kan worden geïncasseerd.

Ook het legercontingent moet worden bepaald zij het dat wij dromen van een hervorming van het leger en sommige jongeren zelfs van een afschaffing ervan.

De heer Valkeniers. — Ook de CVP denkt daaraan.

De heer Erdman. — Ik ben niet verantwoordelijk voor wat men in de CVP denkt, mijnheer Valkeniers.

De heer Seeuws. — Wij zijn in de Senaat gewend naar elkaar te luisteren. (*Samenspraken.*)

De Voorzitter. — Laten wij de goede traditie van de Senaat in stand houden en aandachtig luisteren naar de spreker.

De heer Erdman. — Ik stel vast dat de heer Valkeniers terugvalt in zijn kamergewoontes zodra hij in de oppositie zit.

De goedkeuring van het internationaal verdrag tot beperking van de conventionele wapenering behoort inderdaad tot het vredesdividend. Die goedkeuring is noodzakelijk en wij gaan er dan ook helemaal mee akkoord.

Dan is er nog de fiscale wet. De uiteenzetting van mevrouw Delruelle heeft ons verbaasd, te meer omdat haar partij in het verleden altijd opkwam voor een goed budgettair beleid en een

budgettair evenwicht. Hoe kan deze partij dan aanvaarden dat de Belgische Staat nu ongeveer 15 miljard zou moeten derven wegens de automatische toepassing van een Europese richtlijn? Claimen dat deze partij de kampioen is van de sanering van de overheidsfinanciën klinkt dan wel vals, maar voor mij niet gelaten. Wij willen in elk geval voorkomen in de toekomst, die ongetwijfeld moeilijk zal zijn, het verwijt te moeten horen niet de nodige maatregelen te hebben getroffen. Wij zijn dus voorstander van een wet die de gevolgen van de automatische toepassing van de Europese richtlijn opvangt en de Staat aldus een fiscaal verlies bespaart.

Iedereen is het er blijkbaar over eens dat de grondwetsherziening noodzakelijk is. Ik kreeg op mijn bank een hele reeks voorstellen van verklaring tot herziening, komende van zowat alle strekkingen. Velen willen die verklaring zo breed mogelijk. Ook senator Lallemand sprak zich zoëven in die zin uit. In 1987 was de lijst van artikelen die voor herziening in aanmerking kwamen zeer uitgebreid. Ze zou het zelfs mogelijk gemaakt hebben de derde fase van de staatshervorming helemaal te realiseren. Nu is de lijst nog veel ruimer. Misschien werden sommigen geïnspireerd door communautaire twistpunten, die mogelijk zelfs speciaal voor deze gelegenheid worden gecreëerd. Sommigen wilden zelfs artikel 131 van de Grondwet voor herziening vatbaar verklaren. Gelukkig is men van dat idee afgestapt. Toch komt het over alsof men de hele Grondwet wil herzien.

De heer Valkeniers. — Waarom niet, als men toch ver wil gaan?

De heer Erdman. — Mijnheer Valkeniers, ik zeg alleen maar dat ik vreesde dat men aan het artikel 131 zou tornen. Gelukkig is die vrees weggewist. U kunt daar natuurlijk een andere mening over hebben. Ik wil alleen maar waarschuwen voor een lijst die uitgebreider zou zijn dan die van 1987 die reeds de voltooiing van de derde fase beoogde. Spijtig genoeg werd maar een zeer klein gedeelte van die verklaring uitgevoerd. Wie nu te ver wil gaan, neemt grote risico's en eens het hek van de dam kunnen we misschien te maken hebben met gevolgen die helemaal niet zijn gewild.

Mijnheer de Eerste minister, u hebt gezegd dat dit een voorzichtige regering zal zijn. Het internationale gebeuren zal niet wachten om te evolueren tot bij ons de verkiezingen en de regeringsonderhandelingen zijn afgelopen. U zult inderdaad voorzichtigheid aan de dag moeten leggen tegenover de snel evoluerende internationale toestand. Hoe zult u de toestand in Zaïre benaderen? Volgens sommige persberichten heeft uw regering vandaag reeds een beslissing getroffen voor de para's aldaar.

De heer Toussaint, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Ook Europa staat niet stil. Er is de komende top van december. In Joegoslavië neemt de toestand dramatische vormen aan. De verklaringen die gisteren werden afgelegd getuigen niet van de door u geponeerde voorzichtigheid, want ondanks het Europees concertatiemodel waarover altijd sprake is, klonk de eigen visie nog door. Bovendien is België op het ogenblik lid van de Veiligheidsraad, waar binnenkort enkele zeer belangrijke kwesties worden besproken. Ook daar zal de regering in deze delicate periode toch verantwoordelijkheid op zich moeten nemen.

Mijnheer de Eerste minister, met een beetje chauvinisme durf ik eindigen met de boutade dat voorzichtigheid de moeder is van de porseleinwinkel. Sommigen zullen zeker nog proberen moeilijkheden te veroorzaken. U zult dan ook alles in het werk moeten stellen om uw porseleinwinkel gaaf te houden. De SP-fractie zegt u alleszins haar steun toe om in deze korte periode dit beperkte programma af te werken. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Valkeniers.

De heer Valkeniers. — Mijnheer de Voorzitter, vroeger werd in gelijkaardige situaties altijd een regeringsverklaring afgelegd. Dit is nu al de tweede regeringsmededeling in minder dan twee weken. Men twijfelt er blijkbaar aan of dit nu een nieuwe regering

is of niet. Volgens mij kan men niet volhouden dat dit een eenvoudige verandering in de regering is. Als twee ministers de regering verlaten, als een van de vijf regeringspartijen opstapt, als twee staatssecretarissen minister worden en, daarmee, tegen alle vroegere beloftes in, een nieuwe taalpariteit ontstaat, dan is dit overduidelijk een nieuwe regering en moet er logischerwijze een regeringsverklaring komen, gevolgd door een vertrouwensstemming. In de Kamer heeft het indienen van een motie de volksvertegenwoordigers ten minste nog de kans gegeven zich uit te spreken, maar ons wordt zelfs dat niet gegund. Ik dring erop aan dat vandaag nog een stemming wordt gehouden, zodat we weten of de regering ja dan neen het vertrouwen geniet van de Senaat.

Mijnheer de Eerste minister, dat u zich kandidaat hebt gesteld in Brussel is naar mijn overtuiging een grote stommitieit, want daardoor hebt u zichzelf genuit. Daardoor hebt u de jongste weken en maanden in al te veel kwesties geen duidelijk standpunt meer durven verdedigen. Destijds werd ik bij u geroepen omdat ik kritiek had uitgeoefend op een lid van de regering. Dit verhaal is toen bovendien erg verdraaid in de pers gekomen en vandaag hebben vele senatoren aan den lijve kunnen ondervinden op welke manier de betrokken journalist tewerk gaat. Dit slechts ter zijde. Ook een minister en zelfs een Vice-Eerste minister werden door u tot de orde geroepen, maar op die manier nooit ofte nooit een minister van over de taalgrens, hoewel ook zij trouw aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk hebben gezworen. Dat gebeurde niet omdat u bij de volgende verkiezingen kandidaat wilde zijn in Brussel, waardoor u bent begonnen te vissen in een Waalse en een Vlaamse vijver tegelijkertijd.

De heer Luyten. — Dat is zeer juist.

De heer Martens, Eerste minister. — De heer Valkeniers mag zich in Brussel wel kandidaat stellen, en de Eerste minister mag dat niet!

De heer Valkeniers. — Mijnheer de Eerste minister, ik sta met deze kritiek helemaal niet alleen, ook in uw eigen partij wordt zij geuit. Het was een stommitieit die u de jongste weken herhaaldelijk tot dwaasheden heeft gebracht.

Is de nieuwe regering nu Martens *bis*, Martens *ter* of Martens IX? Ik hoop dat u hierin straks duidelijkheid brengt.

U hebt gezegd dat deze regering beschikt over de volheid van haar bevoegdheden, maar dat zij, hoewel ze niet ontslagnemend is, tot uiterste voorzichtigheid werd aangemaand. Hierover heb ik toch enkele vragen.

In de Kamer van volksvertegenwoordigers werd men het er zoëven over eens dat er een debat zal worden gevoerd over de wapenleveringen en men heeft zelfs een interpellatie van onder meer mevrouw Maes aanvaard die is gericht tot de drie Waalse ministers die deel uitmaken van het Waals ministerieel comité, verantwoordelijk voor het afleveren van uitvoerlicenties voor wapens.

De heer Luyten. — Dat is de Belgische trojka!

De heer Valkeniers. — Mijnheer de Eerste minister, is het juist dat er, zoals wordt beweerd, na 29 september en 3 oktober jongstleden nog bijkomende licenties werden afgeleverd door het Waals ministerieel comité? Hoe is dit te rijmen met uiterste voorzichtigheid?

Het is bekend dat in de verschillende departementen de treinen van benoemingen klaar staan. Zullen deze benoemingen gebeuren? Ook hierop wensen wij een klaar en duidelijk antwoord.

De heer Cardoen. — Uw partij is er niet meer bij om benoemingen te doen, mijnheer Valkeniers.

De heer Valkeniers. — In verband met het kijk- en luistergeld wensen wij een bevestiging van de verklaring die door de CVP werd afgelegd, namelijk dat de overheveling van het kijk- en luistergeld alleen met een tweederde meerderheid kan gebeuren.

Tot slot, had ik nog graag een antwoord op de belangrijkste vraag. Vanmiddag werd tijdens de nieuwsberichten namens minister Dehaene gezegd dat deze regering zich niet meer zal uitspreken over het Sabena-dossier omdat het nog niet zou zijn afgehandeld en *British Airways* nog in concurrentie zou blijven. Ik weet echter zeer goed dat het dossier wel rond is en dat het op de schrijftafel van minister Dehaene ligt.

De publieke opinie andere verhaaltjes opdissen is liegen. Men durft echter geen beslissing nemen. De CVP heeft namelijk in extremis nog een Vlaamse reflex gekregen. Welnu, ik meen dat de opiniepeilingen u er reeds van hebben overtuigd dat dit niet meer geloofwaardig overkomt. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Wintgens.

M. Wintgens. — Monsieur le Président, comme l'on peut s'en douter, mon groupe n'avait pu que se réjouir de la solution apportée par le gouvernement au problème soulevé par le refus de prolongation des licences d'exportation délivrées, à l'origine, dans un contexte géo-politique semblable à celui que nous connaissons actuellement.

Une loi sur le trafic d'armes a bel et bien été votée ... Elle n'était pas encore en application et si elle l'eût été, les licences devaient, en toute logique d'interprétation loyale et correcte, être prolongées, sinon accordées.

Il ne pouvait être question, pour nous PSC, d'accepter une décision purement électoraliste, faisant outrageusement fi de la survie d'entreprises wallonnes en restructuration, survie déjà difficile en soi.

Il était aisé, sous le couvert d'états d'âme idéologiques, très respectables en soi mais n'ayant aucune répercussion socio-économique en Flandre, de condamner à mort, sans vergogne, quelques entreprises de notre Région wallonne et les milliers d'emplois qu'elles ont pu maintenir.

Si ces entreprises avaient été situées en Flandre même, le caractère idéaliste de l'attitude de ces partis nous aurait davantage convaincus. Il ne le pouvait et il ne l'a pu.

Face à cette approche unilatérale égocentrique, empreinte d'une absence totale du sens de l'Etat de ces hommes politiques et en pleine crise zairoise — tellement tragique pour nombre de nos compatriotes —, était-il envisageable et décent de sacrifier un gouvernement dont chacun se plaisait à souligner la stabilité, la solidarité et l'efficacité?

Nous ne pouvions céder et je dois constater que notre fermeté a été récompensée comme il était quasi inévitable qu'elle le fût et qu'elle le soit, si le bon sens peut encore prévaloir dans notre nation!

Il n'a été reproché à aucun des leaders du PSC de se faire l'expression d'un triomphalisme wallon. Nous n'avons accompli que notre simple devoir de parlementaires responsables.

La solution intervenue n'avait été pour nous que la solution logique et raisonnable donnée par un gouvernement national responsable face à des revendications outrancières et, dès lors, inacceptables.

Il s'agit donc de la réponse de la logique à l'illogique, du rationnel à l'absurde et non d'une victoire du Sud contre le Nord.

Le Premier ministre et son propre parti, bien que principal parti flamand, n'ont-ils pas eux-mêmes adopté également cette attitude responsable?

La genèse de cette crise est connue et les responsables aussi. Ces derniers ont joué à l'apprenti sorcier avec les conséquences que l'on sait. Était-ce une raison suffisante pour que d'autres en fassent de même par une escalade verbale, laquelle a plus qu'ébranlé le crédit, déjà amenuisé, du monde politique auprès de nos populations?

Au sud du pays, à la réunion du Conseil régional wallon, tous les partis ont fait preuve, oui, d'une détermination très significative et même unanime à propos de l'agriculture. Ce le fut dans la dignité et la sérénité. Je défie quiconque de faire la preuve d'excès regrettables de langage!

Si nous avons accepté que se réunisse le Conseil régional wallon, ce n'était pas pour nous engager dans une aventure institutionnelle mais parce que plusieurs entreprises wallonnes étaient en difficulté et que nous estimions que l'on pouvait trouver dans la loi spéciale une base juridique permettant de dégager une solution, solution qui, comme dans tout Etat de droit, aurait pu faire l'objet d'un contrôle de la part des juridictions.

Au nord, tout à fait étrangement, nous avons entendu des discours outranciers faisant maintenant état de la pseudo légitime défense de la Flandre face à la Wallonie, alors que dans l'affaire des armes, je le répète, les Wallons n'ont fait que subir l'intransigeance de certains partis flamands. Sans vouloir entrer dans une polémique vaine, je voudrais demander à nouveau: Qui a donc commencé? Qui donc a plongé notre pays dans cette crise? Qui donc a recréé la vivacité des clivages communautaires alors qu'il suffisait, comme cela s'est toujours fait dans le passé, de laisser tout bonnement l'administration du ministère des Affaires économiques continuer à renouveler l'octroi de licences dont le principe avait été arrêté par le gouvernement quelques mois auparavant, sans l'obliger — pour quelle raison, si ce n'est celle que j'ai déjà évoquée — à renvoyer ces mesures de simple exécution au niveau du gouvernement et à déclencher une crise superfétatoire?

Il est fort décevant de remarquer comment, en quelques coups de plume d'une presse encline à la surenchère et d'une certaine classe politique trop vulnérable aux éditoriaux irresponsables, l'agressé est devenu le provocateur.

Est-ce parce que les partis wallons, exacerbés devant l'inertie lancinante et répétée des responsables de la politique agricole au niveau national, demandent à l'unanimité la régionalisation de l'agriculture, qui s'inscrit dans le développement logique du transfert des compétences de type économique aux Régions et dans la nécessaire connexité entre l'agriculture et les compétences déjà régionalisées — les compétences de type économique susmentionnées, l'environnement, la vie rurale et l'aménagement du territoire — que l'on doit rétorquer sans raison par la demande de la régionalisation de la sécurité sociale qui saperait le fondement même de notre Etat fédéral, à savoir la solidarité indispensable?

De heer Luyten. — Wendt u tot de Boerenbond!

M. Wintgens. — Le transfert de la compétence de l'agriculture ne met nullement en cause la stabilité de notre Etat. En quoi cette revendication légitime dérange-t-elle la Flandre alors qu'elle ne la lèse en rien puisque — ce qui ne devrait pas lui déplaire — elle se retrouverait maître chez elle dans la gestion de cette politique? Serait-ce parce qu'en fait, elle y est déjà sous le couvert d'une compétence nationale grâce au financement d'un budget tout aussi national?

En quoi donc les Wallons sont-ils coupables de réclamer, en fin de législature seulement et après avoir été victimes de l'intransigeance de certains, la régionalisation cohérente d'une compétence dans l'exercice de laquelle ils sont depuis longtemps et tous les jours discriminés? J'en prends pour exemple l'abaissement de la part de la Région wallonne dans les engagements totaux du Fonds d'investissement agricole qui est passé de 44,5 p.c., en 1984, à 33,51 p.c. en 1990. J'en prends pour exemple l'horticulture qui a toujours eu la priorité, emportant près de 70 p.c. des moyens alors que l'on sait qu'il ne s'agit nullement d'une spécificité de l'agriculture wallonne. J'en prends encore pour exemple l'adoption de nouveaux critères par M. le secrétaire d'Etat à l'Agriculture qui a encore favorisé la Flandre puisqu'il s'agissait de l'environnement et du bien-être des animaux dans les élevages porcins et de volaille, spécificités propres à la Flandre!

Or, point n'est besoin de rappeler que la Région wallonne, avec une agriculture extensive par la nature même de sa configuration géographique et une portion congrue dans les élevages porcins et de volaille, n'a aucun intérêt à l'introduction de ces nouveaux critères.

De heer De Bondt. — U leest de tekst van gewestminister Lutgen voor.

M. Wintgens. — Enfin, en ce qui concerne les quotas laitiers, en plaçant la rentabilité à 200 000 litres, on a nié l'existence même des exploitations familiales et la spécificité de nos fermes qui s'appuient sur une mixité de la production, qu'il s'agisse des céréales, du lait ou de la viande.

En Wallonie, nous n'avons jamais fait le choix d'usines à lait, préférant pour tous nos agriculteurs l'appoint d'un revenu régulier.

En outre, en ce qui concerne la politique sanitaire, l'attitude du ministère national est toute différente lorsqu'il s'agit de problèmes survenant de manière massive en Région flamande ou en Région wallonne.

Lorsqu'il s'agit de brucellose, l'on constate la modicité des moyens budgétaires apportés pour y remédier, sans compter le retard de paiement des indemnités dues, alors que le fonds est alimenté par les agriculteurs eux-mêmes.

Par contre, lorsque la Flandre a été confrontée au phénomène spectaculaire de la peste porcine, le national a su débloquent les outils juridiques et financiers nécessaires, en clair 6 milliards en 1990. Nous ne pouvons que nous en réjouir.

J'interromps ici la liste de ces exemples, qui pourraient encore s'étendre à la problématique de la limitation des superficies agricoles, aux aides aux services de remplacement en agriculture, à la politique d'encadrement des agriculteurs, dans le cadre de laquelle plus de 25 p.c. des circonscriptions agronomiques, en Région wallonne, ont été démantelées en deux ans.

Ce sont donc ces différentes lacunes et l'incompréhension de plus en plus accrue entre le nord et le sud sur les réalités agricoles des uns et des autres qui ont ravivé les discours fédéralistes et qui ont fini par convaincre les plus sceptiques observateurs de la nécessité de régionaliser.

Le *Boerenbond*, dans un récent communiqué de presse, ne nous invite-t-il pas à persister dans cette analyse?

Je ne peux m'empêcher, à cet égard, de citer un porte-parole, dont on peut apprécier la franchise: « La fédéralisation de l'agriculture coûterait de deux à trois milliards chaque année à la Flandre et le *Boerenbond* s'y opposera, a déclaré jeudi un des responsables de l'organisation agricole flamande. Le *Boerenbond* souligne que le Fonds d'investissement agricole distribue actuellement trois quarts de ses subsides à la Flandre et que si l'agriculture était fédéralisée, la clé de répartition choisie serait certainement 53-47. Selon l'organisation agricole, ce serait certainement, alors, le ministre des Affaires étrangères qui représenterait la Belgique aux sommets européens, ce qui ferait perdre une partie de son influence au *Boerenbond*. »

Et l'on voudrait encore que l'on reste de bois après de telles déclarations, qui se passent de commentaire, alors que nombre de nos agriculteurs sont aux abois et gravement désespérés...

Il n'a jamais, bien sûr, été dans l'intention de mon parti de lier la problématique de l'agriculture à celle des armes.

Mais il faut savoir qu'aucune suite n'a été donnée, par le secrétariat d'Etat à l'Agriculture, à nos différentes revendications. Seule la concomitance des problématiques les a rassemblées au même moment. Nous ajouterons que pour l'agriculture, il s'est agi d'une maturation arrivée à son point d'exacerbation. Pourquoi? Parce qu'aucune suite n'a été donnée par le secrétariat d'Etat à l'Agriculture à nos différents appels et à nos revendications les plus minimalistes. Jusqu'à ce jour, à notre connaissance, aucun des engagements précis pris en juillet, par ce dernier, vis-à-vis d'une délégation du PSC conduite par son président, Gérard Deprez, n'a vu un début de solution, alors que le dialogue se renouvelle depuis trop longtemps déjà, sans résultats tangibles.

Que pouvions-nous donc faire d'autre, face à cette inertie coupable?

Nous souhaitons que M. le secrétaire d'Etat à l'Agriculture soit prêt à adopter un plan d'urgence pour l'agriculture et à donner une aide accrue aux agriculteurs.

Je m'adresse à vous, monsieur le Premier ministre. Il est encore possible, au sein de ce gouvernement qui se veut des « affaires urgentes et prudentes », d'obtenir quelques mesures, dans les délais les plus courts, de manière à répondre à ces aspirations désespérées.

Nous souhaitons également que ce gouvernement soit prêt à veiller à la systématisation des contrôles sanitaires. Qu'il soit prêt à associer les Régions à la gestion des fonds agricoles ainsi qu'à l'ONDAH et à l'ONL, comme cela avait été décidé et devait être exécuté, dans le cadre de la deuxième phase de réforme de l'Etat. Qu'il soit prêt à faire participer les délégués des Régions à la décision d'octroi des licences d'exportation et à rétablir l'indemnité à la vache « allaitante ».

Avant de s'insurger contre l'attitude des élus wallons, ne faudrait-il pas, en toute objectivité, en analyser les causes et déterminer les vraies responsabilités?

Est-ce un crime de lèse-majesté d'oser défendre des intérêts primordiaux dans ce pays? Nous ne nous défendons pas contre l'autre Région, nous défendons la nôtre. Mon parti n'était nullement désireux de se lancer dans une guerre communautaire sans intérêt et inopportune dans la conjoncture actuelle où des enjeux, qui ne peuvent attendre, demandent des solutions. Nous préférons, bien au contraire, continuer dans la pacification, comme nous l'avons toujours fait loyalement durant cette législature, à construire un fédéralisme d'union et à nous atteler aux véritables problèmes socio-économiques de notre société. Nous aurions pu vraiment nous passer de cette crise que nous ne voulions pas et que nous n'avons pas décidée.

Nous sommes prêts, comme toujours, à nous impliquer dans notre rôle traditionnel d'extrémistes... d'extrémistes du centre. (*Sourires.*) Rassembleurs nous sommes et nous voulons le rester: rassembleurs entre Wallons, des Picards de Tournai aux Wallons de Verviers, sans oublier les germanophones de la Région wallonne. Rassembleurs, nous voulons le rester entre les Communautés de notre nation fédérale. Rassembleurs, nous ne pouvons comprendre, sinon accepter, que nos revendications de garanties légitimes pour nos agriculteurs en détresse, comme peuvent l'être d'autres agriculteurs de la CEE, provoquent une escalade communautaire stérile et disproportionnée.

Alors que ces simples demandes, relatives à l'agriculture, n'impliquaient qu'un transfert de l'ordre de 10 milliards, elles ont déclenché un véritable tollé dans la partie nord du pays. La riposte n'est point anodine. Nous devrions subir, sans mot dire, des revendications méprisantes relatives à la sécurité sociale, lancées déjà depuis plus d'un an, alors que celles-ci impliquent le transfert d'un nombre important de milliards de francs et, admettons-le, le suicide de l'Etat belge par négation de toute solidarité dans nos relations « interpersonnelles ».

Tout Etat fédéral, quel qu'il soit, garde toujours dans ses compétences nationales, la sécurité sociale. Un exemple très proche est celui de la RFA. Quelle hérésie pousse donc certains à demander sa régionalisation, sinon, à nouveau, un intérêt électoraliste aux conséquences incontrôlables?

Sont-ce les très partiales analyses économiques, exclusivement néerlandophones, élaborées sur le court terme, qui font état de coût exagéré de la Wallonie dans le financement de certains secteurs de la sécurité sociale? Nous déplorons l'absence de toute vision macro-économique à long terme. Ce scénario ne peut-il vraiment pas s'inverser?

La pyramide des âges en Flandre peut déjà justifier quelques indices d'un renversement de tendance et je tiens à rappeler, pour mémoire, que de 1850 à 1950, tous les flux ont bénéficié avant tout à la Flandre, comme le confirmait d'ailleurs récemment notre ancien collègue, le sénateur CVP Deleek, professeur à la KUL et spécialiste incontesté en la matière.

De plus, la sécurité sociale n'appartient pas à l'Etat. Elle a été conçue, créée et alimentée, notamment sous forme de salaire indirect, par le monde du travail. C'est à lui donc, et à lui seul, qu'il appartiendrait, le cas échéant, de trancher. Or, n'entendons-nous pas, ces derniers jours, le discours sensé de la FGTB et de la CSC qui se prononcent avec fermeté contre la régionalisation de la sécurité sociale? Il en est de même, vous le savez, à la Fédération des entreprises de Belgique.

Il existe, bien sûr, des dysfonctionnements graves dans les dépenses médicales dont la « responsabilisation » n'est pas assez structurée. A nos confrères wallons, nous n'hésitons pas à lancer un appel pour prendre davantage et sans plus tarder nos entières responsabilités.

Je voudrais terminer par l'expression des lignes de force qui nous animent face à la révision de la Constitution. La fédéralisation se doit d'être parfaite, parachevée. Elle est en marche et il est grand temps de simplifier et de rationaliser son fonctionnement et ainsi de l'améliorer.

Nous sommes donc fidèles à nos engagements et souhaitons ainsi que la liste des articles à réviser de 1987 soit reconduite, à l'exception, bien entendu, des articles pour lesquels une solution a été obtenue.

Mais nous sommes aussi et surtout fidèles à notre adhésion profonde à un fédéralisme d'union. Aussi, sommes-nous favorables à la révision des articles appelés à garantir notre solidarité nationale et c'est ainsi que nous nous permettons de rappeler une ancienne revendication quant à l'installation d'une cour constitutionnelle, laquelle pourrait aisément s'obtenir par l'élargissement des compétences de l'actuelle Cour d'arbitrage. Une loi spéciale suffirait normalement à la mettre en place. Cela donnerait à notre pays un atout solide pour la pérennité de la nation belge à laquelle nous n'avons cessé d'adhérer.

C'est dans cet esprit que le groupe PSC s'associera, de la manière la plus constructive, aux termes de la déclaration de M. le Premier ministre, dans le contexte d'un gouvernement dit des affaires urgentes... et prudentes. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne. — Monsieur le Président, le Premier ministre nous a fait, hier, une communication gouvernementale qui se veut empreinte du sens de la responsabilité.

Permettez-moi cependant, monsieur le Premier ministre, de trouver la chose piquante après le lamentable spectacle que nous ont donné, la semaine passée, les différents partis de la majorité. Je ne reviendrai pas sur ces événements, même si nous n'avons malheureusement pu nous exprimer à ce propos vendredi dernier.

Je voudrais toutefois constater que dans ce pays, chaque fois qu'une difficulté surgit, faute d'avoir une position sur le fond et de s'interroger sur les enjeux et les orientations de société en cause, on s'empresse d'agiter les vieux démons communautaires, parce qu'il s'agit de maintenir une rentabilité électorale à bon marché, quitte à se moquer parfaitement de l'électeur en lui maintenant la tête sous le sable. On n'a donc pas craint d'allumer le processus de l'escalade communautaire revancharde et séparatiste qui mène à tous les excès. Mais quelles valeurs, quelle éthique a-t-on encore à proposer, sinon celles d'un socialisme alimentaire ou d'une démocratie chrétienne sans envergure ni pensée ?

Les véritables questions ne sont jamais posées. Comment pourrait-on dès lors leur apporter une réponse ?

Et je dois malheureusement constater, au vu de la communication gouvernementale, que l'on s'entête dans la même voie. En effet, pourquoi cet empressement soudain à transposer, en droit belge, une directive européenne, d'autant plus que celle-ci porte sur l'impôt des sociétés dont on sait qu'il pose des problèmes dans notre pays, au niveau des recettes de l'Etat ? Certes, des mesures visant à compenser le coût budgétaire élevé — 15 milliards — sont prises. Mais on peut quand même s'étonner et se dire que tant qu'à faire voter une loi fiscale, portant uniquement sur deux points, il aurait été sans doute tout aussi opportun d'y adjoindre l'ensemble des mesures décidées en juillet concernant l'impôt des sociétés et préparant la réforme complète de cet impôt, réforme d'ailleurs annoncée par le ministre des Finances.

Une fois encore, nous sommes replongés dans la technique des mesures fiscales — ou autres d'ailleurs — prises au coup par coup, sans qu'aient été posés les véritables enjeux et qu'ait été mené le débat de fond.

Voilà qui arrange bien certains adversaires des mesures de juillet, mais ne fait certes pas l'affaire du budget, surtout si l'on se met à réfléchir à un horizon plus lointain que celui des douzièmes provisoires. Car à propos de ce budget, monsieur le Premier ministre, tout révèle que le point de départ de votre exercice budgétaire est, à tous égards, trop favorable par rapport aux résultats de l'ensemble de l'année, résultats qui se précisent actuellement.

Nous sommes évidemment appelés à voter des douzièmes provisoires, et l'on peut regretter la légèreté avec laquelle les partis de la majorité se sont comportés lors de la récente crise, préférant les enjeux électoralistes à un véritable souci de la gestion de l'Etat.

Mais après nous, le déluge, dit-on. Or, les problèmes budgétaires vont être doublement renforcés, car ce qui est vrai pour les finances publiques l'est aussi pour les problèmes sociaux et écologiques que votre négligence coupable a contribué à maintenir, voire à aggraver.

Vous mentionnez, par ailleurs, dans la déclaration gouvernementale, monsieur le Premier ministre, l'approbation du traité CFE sur les forces conventionnelles en Europe. Si je ne m'abuse, ce traité prévoit pour l'Europe d'importantes réductions d'effectifs — ces hommes qui portent les armes — et de matériel, essentiellement conventionnel, c'est-à-dire entre autres des armes légères telles que celles produites par la FN.

Il y a longtemps qu'en Belgique le ridicule ne tue plus, et le gouvernement fait sans doute de l'humour sans le vouloir ! Mais là aussi, permettez-moi de trouver paradoxal que ce soit ce traité-là qui soit soumis à notre approbation pendant cette période de survie du gouvernement, alors que la crise s'est bel et bien déclenchée sur le problème du maintien d'industries produisant ce type de matériel. Ce paradoxe est d'autant plus curieux que vous avez participé, en tant que Premier ministre, à la mise sur pied des comités ministériels régionaux. Je laisserai à ma collègue Mme Aelvoet le soin de vous poser des questions précises quant à leur fonctionnement, car il me semble que cela mérite quelques éclaircissements.

En tout état de cause, c'est un argument de plus pour redire que certains partis, atteints d'une fièvre électorale difficilement curable, ont laissé passer une chance historique pour la reconversion quand des mesures immédiates d'accompagnement social ont été proposées au niveau national par le SP lui-même. Demain sans doute, au vu de l'évolution du contexte international vers la détente, elles devront être prises en charge par les Régions seules. Quant à nous, nous nous réjouissons bien sûr de l'existence de ce traité et de sa ratification par la Belgique, mais nous cherchons en vain la cohérence politique de certains !

Reste la nécessaire révision de la Constitution. Nous osons espérer qu'elle permettra un fédéralisme construit, qui soit un réel approfondissement de la démocratie. Nous n'avons que faire d'un fédéralisme d'opportunité qui s'apparente plus à un détricotage des institutions belges au gré des aléas politiques qu'à une construction réfléchie et pensée.

Serait-il aujourd'hui devenu impossible, dans ce pays, d'avoir des relations normales et sereines entre Communautés ? Membres d'Ecolo et d'Agalev, nous osons, aujourd'hui encore, apporter la démonstration du contraire. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, une fois de plus, une législation s'achève dans la confusion et la précipitation. Pourtant, il y a quelques semaines encore, on pouvait penser que, pour la première fois depuis plus de vingt-cinq ans, le Parlement allait arriver au terme normal de son mandat.

Lorsque nous nous sommes séparés au mois de juillet, les observateurs estimaient que le principal obstacle pour la survie du gouvernement serait l'élaboration du budget. Il n'en fut rien puisque le budget fut établi par le gouvernement sans difficultés majeures.

C'est finalement sur la délivrance de licences d'exportation pour des armes conventionnelles légères que la crise a surgi.

Deux partis flamands de la majorité gouvernementale, le SP et la VU, ont eu une poussée de fièvre pacifico-communautaire dont le résultat risquait d'être la mise au chômage de plusieurs milliers de travailleurs wallons.

Si le problème du commerce des armes mérite assurément un débat à la fois économique et éthique, la manière brutale dont il a été posé au mois de septembre par le SP et la VU ne pouvait être considérée par les partis francophones que comme une provocation à caractère communautaire. Par ailleurs, ces partis avaient voté sans discussion au mois de juillet le projet de loi gouvernemental en la matière.

Les ministres Volksunie prirent prétexte de la solution imaginée par le gouvernement pour démissionner. En fait, ce parti, mal à l'aise dans son habit gouvernemental, cherchait depuis plusieurs mois une porte de sortie.

La solution imaginée par le gouvernement, à savoir la création de comités ministériels régionaux avec pouvoir de décision, était du bricolage institutionnel et prétendait résoudre un problème conjoncturel par une mesure structurelle.

Vous avez présenté, monsieur le Premier ministre, le 2 octobre, une communication gouvernementale au Parlement qui fut discutée le 3 à la Chambre, discussion qui se termina d'ailleurs par un vote de confiance. Cependant, le 4 octobre, votre gouvernement présentait sa démission au Roi, de sorte que notre assemblée ne put débattre de votre communication; cette façon de faire me paraît assez curieuse.

Le refus du Roi d'accepter cette démission et la poursuite du gouvernement avec un programme minimum ont conduit à la nouvelle communication dont nous débattons aujourd'hui.

Finalement, nous avons vécu en quelques semaines un de ces psychodrames politiques dont notre vie publique est jalonnée. La vie politique belge est faite d'incertitudes et de coups de théâtre qui intéressent cependant davantage le microcosme politique que l'ensemble de l'opinion publique.

Une chose est certaine, monsieur le Premier ministre, la pacification communautaire, bible de votre gouvernement, a échoué puisque la législature se termine par une violente confrontation communautaire.

Un parti comme le FDF a souvent été accusé par les « sages » des familles traditionnelles d'être un boutefeu vivant des querelles communautaires. Il faut bien constater qu'aujourd'hui nous assistons à un déchaînement de passions communautaires issues des familles politiques de la majorité. L'électoratisme l'a emporté sur la raison, le SP et la VU d'une part, le PS de l'autre, ayant voulu profiter de la crise pour apparaître comme les plus durs dans leurs Communautés respectives. Cependant, cette crise m'inspire une réflexion et une inquiétude.

Les problèmes qui ont suscité la crise sont en fait la régionalisation des licences d'exportation, le transfert intégral des produits de la radio-télévision aux Communautés et l'octroi d'un pouvoir fiscal à ces mêmes Communautés.

Aucune de ces questions ne portait atteinte aux intérêts de la Flandre puisqu'il s'agissait d'accorder davantage d'autonomie aux Communautés et aux Régions et cela, des deux côtés de la frontière linguistique.

Que faut-il donc en conclure? Que le seul fait pour les francophones de formuler des demandes qui ne portent en rien atteinte à la Communauté flamande va désormais être considéré par celle-ci comme une provocation et une preuve d'arrogance. Comment le pays pourrait-il encore être gouverné dans de pareilles conditions?

Nous sommes donc invités à en terminer dans la confusion. Notre travail législatif est brutalement interrompu. A cet égard, il est à regretter que des textes qui ont déjà fait l'objet de travaux longs et sérieux en commission ne pourront être votés, au moins dans notre assemblée. Je pense en particulier à la proposition relative au droit d'auteur en matière audiovisuelle, qui a fait l'objet d'un travail considérable et d'un excellent rapport. Cette proposition réglait une matière délicate et où règne actuellement un vide juridique. La qualité même du travail fourni en commission aurait permis d'en terminer rapidement en séance publique. Il n'en sera malheureusement rien et il faudra se remettre au travail.

Je pense également au projet de loi sur la protection de la vie privée qui nous est promis pratiquement depuis le début de la législature et qui, finalement, ne sera pas soumis au Parlement.

Nous avons reçu tout à l'heure le rapport de la commission Gladio dont nous n'aurons pas non plus l'occasion de débattre, du moins dans la législature actuelle.

De même, la dissolution des Chambres interrompt brutalement les travaux des assemblées communautaires et régionales, ce qui est contraire à toute logique fédéraliste.

En ce qui concerne les propositions de révision de la Constitution, le FDF a déposé, tant au Sénat qu'à la Chambre, une proposition de déclaration de révision que nous défendrons dans les pro-

chains jours. Nous ne connaissons pas encore le texte du projet gouvernemental, mais nous espérons que toutes les propositions pourront être débattues de façon extrêmement claire.

Monsieur le Président, si cette législature se termine de façon désordonnée, toute la responsabilité en incombe à la majorité gouvernementale et particulièrement aux socialistes flamands et à la Volksunie qui, à l'approche de la date prévue des élections, ont fait primer les calculs électoraux sur l'achèvement normal du travail gouvernemental.

Quant au Premier ministre, il n'a pu que contempler la situation et suivre les événements.

Il est donc à craindre qu'au lendemain des élections, la constitution d'un gouvernement s'avérera encore plus difficile qu'en 1988. L'avenir du pays est, dès lors, plus aléatoire et incertain que jamais.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Swaelen treedt opnieuw als voorzitter op

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, toen vorige week de zoveelste regering Martens werd aangekondigd, hadden wij ons voorbereid op een debat. Die dag, vrijdag 4 oktober, verscheen *La Libre Belgique* met een zeer eigenaardig uitzicht. Wij lezen in die krant de merkwaardige zin: *La Belgique vidée de sa substance*. In de voorbije week leek het daar inderdaad op. De volgende dag vonden wij in zeer gematigde kranten de volgende titels: « België op het sterfbed », in *Het Belang van Limburg*, België staat op barsen », in *De Nieuwe Gazet*. Hadden wij dat vroeger zelf gezegd, dan had men ons voor extremisten uitgescheiden. Vooraanstaande commentatoren schreven artikelen in dezelfde richting. Er is er één die men altijd met veel aandacht leest, in de hoop dat hij over een politicus positief schrijft, namelijk Manu Ruys. De titel van zijn artikel luidde: « Voor wie hoeft de Belgische federatie nog? » Verder schreef hij: « Men beleeft de nederlaag van de unitaristen en van de federale unionisten. Het is tijdverlies daar lang bij stil te staan. De Waalse houding moet wel tot nadenken stemmen. In hoeverre is Wallonië nog een partner? Is de Belgische Staat nog nuttig voor ons? Waarop wachten de Vlaamse partijen om het beleid aan te passen? De Volksunie heeft zich de jongste dagen behoorlijk gedragen. Gabriëls en Schiltz treft geen blaam. Dat kan niet worden gezegd van de SP, waar Vandembroucke werd teruggefloten. De CVP heeft behoedzaam gespeeld, maar andermaal geen profiel vertoond. Het is voor Herman Van Rompuy vernietigend dat hij door *La Libre Belgique* wordt gelukgewenst. »

Wij bevinden ons dus inderdaad op een belangrijk keerpunt en het is het best dit te onderkennen. Lodewijk XVI geloofde ook niet dat er veel gebeurd was toen de Bastille werd ingenomen en de hertog van Alva dacht dat de inname van Den Briel slechts een lokaal feit was. De geesten zijn in een stroomversnelling terechtgekomen en zij die een reeks punten van de Grondwet willen herzien, zouden daar best rekening mee houden. Toen ik tijdens de vakantie mijn ruime documentatie ordende, vond ik een merkwaardig rapport terug. Het is een speciaal nummer van het *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht* over de staats hervorming. Het werd gepubliceerd in december 1975 en was het resultaat van een colloquium ingericht door de latere senaatsvoorzitter Robert Vandekerckhove, die toen minister was voor de Hervorming van de Instellingen. Op dit colloquium waren heel wat vooraanstaanden aanwezig, zoals professor De Meyer, professor Mast, professor Rimanque en professor Vermeulen, zovelen die ik hier zo vaak heb horen citeren om de woorden van de spreker kracht bij te zetten. Alvorens wij de volgende dagen de gelegenheid krijgen te oordelen over de herziening van een aantal concrete punten van de Grondwet, sta ik toch even stil bij de fundamentele optie die toen naar voren werd geschoven, tot verwondering van velen. Professor Vermeulen, die tot voor kort voorzitter was van de Raad van State en dus niet de eerste de beste is, verkondigde toen een standpunt dat door velen als revolutionair werd beschouwd.

Hij zei namelijk dat men zou moeten ophouden met de politiek van de kleine pakketjes, met te struikelen van kuil naar put. Hij beschreef het nieuwe, fundamentele gegeven in de Belgische ge-

schiedenis vanuit de trage opgang van het Vlaamse volk na 1830. Hij ging ervan uit dat men de twee volkeren volledige soevereiniteit moest geven en ze nadien in alle duidelijkheid moest laten beslissen wat ze nog samen willen doen. Professor Vermeulen zei dit reeds in 1975.

Tijdens de gebeurtenissen van de afgelopen weken had ik met hem een gesprek. Hij is op die stelling nog niet teruggekomen, integendeel hij beklemtoont ze nog sterker. Hij zei te betreuren dat de politici die met dit werk bezig zijn, een totaal gebrek aan verbeeldingskracht hebben! Zij doen alleen: *Kurieren am Symptom*. Zij hebben wat aan het bestaande gesleuteld, ze wilden imiteren, wat elders bestond, bijvoorbeeld in de Duitse Bondsrepubliek, maar dat gaat hier niet. Er is hier een totaal ander basisgegeven, zei professor Vermeulen mij tijdens een recent gesprek.

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — Mocht u dat gesprek citeren?

De heer Luyten. — Mevrouw, nog nooit, van zolang ik leef, heb ik het iemand kwalijk genomen dat hij mijn woorden citeerde. Ik vat de visie van professor Vermeulen samen en hij vond deze samenvatting de correcte synthese van zijn rapport.

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — Professor Vermeulen heeft ook het advies van de Raad van State over Voeren geschreven. U heeft de beslissing in verband met Voeren met grote gretigheid goedgekeurd en niet geluisterd naar professor Vermeulen. Het is goedkoop hier vandaag te verwijzen naar iets dat professor Vermeulen u zou hebben gezegd!

De heer Luyten. — Dat is geen goedkoop rapport, mevrouw. Indien uw partij dat rapport reeds in 1975 had gelezen, dan zouden er in het land waarschijnlijk heel wat minder stupiditeiten zijn gebeurd! (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

Het is bovendien een heel degelijk rapport waarin uw partij, die ooit de sterkste partij was van België, als hoofverantwoordelijke wordt aangewezen voor het feit dat dit traag omhoog gekropen volk nooit een bewust Vlaams volk is geweest.

Professor Vermeulen heeft het over « de psychologie van dat misvormde volk ». Uw partij, de clericalen, met onder meer kardinaal Mercier op kop, zijn hoofverantwoordelijken. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — Maar in 1987 bent u toch samen met ons in de boot gestapt!

De heer Luyten. — Ik citeer nogmaals professor Vermeulen: « Gebrek aan strijdbaarheid: de oorzaak van de blijvende derderangspositie van de Vlaming ligt dus in zijn psychologie. Zeker niet die van de Vlaming in de wieg — er is geen reden om aan een omgekeerd, masochistisch racisme te doen — maar wel van de volwassen Vlaming, de geconditioneerde Vlaming, het sociaal produkt van de inwerking van het familiaal milieu, van de school en de werkplaats, van de predikingsinstituten, van de partijen en de belangenorganisaties, van de massamedia, van de globale maatschappij. De gevormde Vlaming is een misvormde Vlaming, misvormd in de wijze van de dingen te zien, van te voelen, te verwerken. Misvormd tengevolge van bepaalde denkgewoonten die hem in verband met zijn situatie als Vlaming in België in de 19e eeuw zijn ingeprent en die van generatie tot generatie zijn doorgegeven, zoals zoveel andere opvattingen, oordelen en vooroordelen over zoveel andere zaken eveneens van generatie tot generatie worden overgeleverd in de vorm van juiste of onjuiste levenswijsheden. » Mevrouw D'Hondt, dat is de kern van onze eeuwige zwakheid in dit land.

Ik heb als Vlaams nationalist steeds gezegd dat de hoofverantwoordelijkheid van die niet-Vlaamsgezindheid lag bij de preekstoel, het volkshuis, het ACV en de christelijke mutualiteit. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

Jos De Saeger zei ten tijde van het Hertoginnedal als spreker van de CVP-jongeren dat de Vlamingen niet federalistisch zijn en dat zij de leiders hebben die zij verdienen. Ik antwoordde dat een volk maar kan zijn, wat zijn leiders zijn.

Als de CVP met 700 000 exemplaren van *De Volksmacht*, 200 000 exemplaren van *De Boer* en 200 000 exemplaren van *De Middenstand* een half jaar zou schrijven: « Vlaanderen is een volk dat recht heeft op zelfbestuur », dan zou het hele Vlaamse volk voor zelfbestuur ijveren. Dat is precies het tegenovergestelde van wat De Saeger verklaarde.

Dat is de reden voor mijn diepe woede. Jullie hebben gebrek aan Vlaamse consequentie en daar zijn wij mede het slachtoffer van. Wij moesten met een blad van 10 000 exemplaren pogen uw groot verzuim in Vlaanderen goed te maken. Dat is de tragiek van ons volk. De Walen zullen begrijpen dat ik woedend ben, want zij kennen mij nu al tien jaar en weten dat ik oprecht ben. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De heer Tant. — Het probleem is dat u nu in veertien dagen tijds het verzuim van de voorbije vier jaar van uw partij moet goedmaken! (*Applaus op de banken van de CVP.*)

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — Lees het verslag van de Raad van State van de heer Vermeulen nog maar eens.

De heer Luyten. — Mijnheer Tant, ik zal zo dagelijks het slot voorlezen van de toespraak die ik hield bij het aantreden van de regering Martens; dan zal veel u duidelijk worden.

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — U hebt daarover gestemd zoals wij allemaal. Dat kunt u nooit meer uitwissen. Ik heb ooit de moed gehad anders te stemmen, maar u niet.

De heer Luyten. — Wij hebben dat wel gedaan.

De Voorzitter. — Dames en heren, ik verzoek u de spreker niet meer te onderbreken.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, in de klassieke letterkunde las ik over het lot van de arme Orpheus die al zingend en declamerend werd verscheurd door razende furies. Ik begin nu pas te begrijpen wat het lot van die arme Orpheus was.

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — Nu begrijp ik dat u nooit een vrouw hebt gehad. (*Gelach en applaus.*)

De heer Luyten. — Mevrouw D'Hondt heeft blijkbaar de ambitie om, na het migrantenprobleem te hebben opgelost, Voorzitter van de Senaat te worden, vermits zij weet wie het woord krijgt en wie niet.

Mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch. — Met u als senator bedank ik voor die eer.

De heer Luyten. — Het rapport, dat ik daarnet aanhaalde, is blijkbaar grotendeels in de vergeethoek geraakt want ik heb er moeten naar zoeken in de bibliotheek van het Parlement.

Professor Vermeulen is niet de eerste de beste. Hij schrijft een en ander wat voor u, mijnheer de Eerste minister, bij de volgende grondwetsherziening de basis van uw opstelling zou moeten zijn.

Bij de beschrijving van de trage opgang van de Vlaamse beweging haalt professor Vermeulen de volhoudende kracht van de te weinig talrijke flaminganten aan. Ik citeer hem nogmaals.

De heer Tant. — U mag wel citeren, maar niet « exciteren ». (*Gelach.*)

De heer Luyten. — Hij schrijft: « Dat volhouden geboden is lijkt geen twijfel. De Vlamingen kunnen als mensen maar een Westeuropees niveau bereiken » — en u bent momenteel erg Westeuropees gericht, mijnheer de Eerste minister — « indien ze de beschikking krijgen over de middelen die de ons omringende volkeren hebben. Tot die middelen behoort essentieel een eigen politieke organisatie die het hun mogelijk, maar ook noodzakelijk maakt het eigen lot in handen te nemen, de problemen van deze tijd zelf aan te vatten, zelf naar een eigen oplossing, minder of meer origineel, te zoeken en voor de keuze verantwoordelijk te zijn, niet langer de rol van intellectueel vadsige meeloper te spe-

len, als volk volwassen te worden. Geen volk van adjuncten die niet denken, maar vertalen, die geen beslissingen nemen, maar enkel beslissingen uitvoeren en uiteindelijk onbekwaam worden om zelfstandig te handelen.»

En verder: « Een natuurlijk opgebouwde maatschappij met een eigen intellectueel en politiek centrum, waar onder eigen mensen een eigen beleid ter voorziening in eigen behoeften met eigen middelen kan worden beraamd. De zelfbeschikking, het staan buiten de dominantie van anderen voor de regeling van eigen zaken is voor een dergelijke samenleving de noodzakelijke voorwaarde. Dat is ook de noodzakelijke voorwaarde voor het opheffen van de dagelijkse persoonlijke vernederingen waaraan de Vlaming die met de anderen in contact komt, is blootgesteld, met name met beleefd of onbeleefd, open of verholen, misprijzen te worden behandeld, als iemand behorend tot een bevolkingsgroep van derde rang. De eigen bevolkingsgroep vrijmaken van ondergeschikking aan andere, is zichzelf bevrijden van de rol van derde-rangsmens.»

Dat zijn geen woorden van een Vlaams nationalist, maar wel van professor Vermeulen. Ik verheug mij omdat de Vlaamse socialisten deze sociale dimensie van de Vlaamse beweging deze dagen hebben aangevoeld. Jef Sleekx heeft dit zeer goed verwoord in het kamerdebat vorige week. Dit was immers de essentie van onze ontvoeringsstrijd.

Mijnheer de Eerste minister, ik zou mij tot u kunnen richten op mijn klassieke, scherpe manier. Ik zou al grinnikend kunnen zeggen dat Spitaels de eigenlijke Eerste minister is van ons land en dat al de rest maar, zoals *Het Belang van Limburg* dat schrijft, waterdragers zijn. U kan zich misschien helemaal scharen achter de titel die u deze week in *Knack* krijgt, die van de laatste Belg, zij het dan in die verouderde opvatting die door professor Vermeulen werd aangeklaagd. U hebt echter de kans om een nieuwe Belg te worden. Een volgende regering-Martens, of uw opvolger, kan dit probleem misschien eindelijk fundamenteel aanpakken, uitgaande van die basisgegevens waarmee ook de Walen akkoord gaan. U kunt toch ten volle het standpunt van professor Vermeulen onderschrijven dat het Vlaamse volk zijn eigen zaken moet kunnen regelen.

Wij zijn onlangs met een delegatie in Boedapest en Wenen geweest. Wij vernamen daar dat de *Ausgleich*, de totale zelfstandigheid van die twee volkeren, de oplossing was voor de vele opstanden en de voortdurende strijd tussen Hongarije en Oostenrijk. Het heeft echter nog 70 jaar geduurd voor het zover was. De dubbelmonarchie is dan nog door omstandigheden van buiten af uit elkaar gevallen.

Harmel zegde ooit dat de volkeren zich moeten voorbereiden om met voldoende zelfstandigheid, samenwerkend daar waar nog nodig, naar het nieuwe Europa te gaan. Dat is een visie die een Vlaming waardig is.

Hugo De Ridder, uw hagiograaf, mijnheer de Eerste minister, schrijft op pagina 193 van zijn recent boek *Omtrent Wilfried Martens* het volgende: « En zo is de Europese ambitie van Martens omgezet in een verdediging van Brussel, de stad waarin hij in 1961 en 1962 Vlaamse marsen organiseerde. Drieëndertig jaar nadat hij op de IJzerbedevaart uitriep dat de machthebbers ook Brussel als Europese hoofdstad zullen hanteren om de Vlamingen verwijderd te houden van de kernpunten van de macht, tracht Martens als Vlaming, zelf in de kern van de macht, Brussel uit te bouwen tot Europees politiek zenuwcentrum. Het is een lange mars geweest.»

Men is u er echter niet dankbaar voor, mijnheer de Eerste minister. Morgen opent u het salon van de karikatuur. Welnu, ik heb hier een vernietigende karikatuur van u uit *Le Soir* van een paar dagen geleden. Op de karikatuur toont men u uw verkiezingsaffiche met de tekst: « Votez pour moi. Je suis le meilleur. Stem voor mij. Ik ben de beste.» In het tekstballonnetje zegt u: « Je me demande si le texte en flamand est encore nécessaire.»

De Voorzitter. — Mijnheer Luyten, mag ik u vragen te besluiten?

De heer Luyten. — Dat zal ik doen, Voorzitter.

Mijn goede vriend Tant was samen met mij op die studiereis naar de oude dubbelmonarchie.

De heer Tant. — Maar ik heb er de juiste conclusies uit getrokken!

De heer Luyten. — Ik wil de woorden herhalen die ik in mei 1988 richtte tot de heer Langendries en de PSC, tot voor kort de grote bewakers van troon en altaar. Ik zegde toen:

« In de wandelgangen van het Parlement wordt mij nu wel eens ironisch gevraagd wie het meest gefrustreerd is bij de nieuwe situatie. Ik, omdat ik mijn stem moet geven aan Wilfried Martens of Wilfried Martens omdat hij mijn stem moet krijgen. Aangezien ik, zoals Wilfried Martens, uit een katholiek college kom, probeer ik dat zeer evangelisch op te lossen. Mijn antwoord op deze vraag is dan ook: « Ik wil niet de dood van de zondaar, maar dat hij zich bekere en leve.» Ik verheug mij dus over deze schijnbaar aankondigende of zich schijnbaar voltrokken hebbende bekering, mede met het duwtje van Dehaene in de rug.

Voor mij, en ik hoop voor velen, is het perspectief eindelijk van ons volk een natie te maken, zoals ook Manu Ruys het schreef. Ik steun ook op het woord van iemand die hier in het Parlement op een mooie schilderij prijkt: Frans Van Cauwelaert. Hij wordt geciteerd in het boek *Vlaanderen door de eeuwen heen*, dat in 1930 werd uitgegeven: « Niet uit kleinmoedigheid vrezen wij het separatisme. In de liefde voor Vlaanderen moeten wij voor niemand onderdoen, en ik verklaar u in gemoede, mocht ik ooit tot het besef komen dat er onverzoenlijkheid bestaat tussen Vlaanderen en België, dan kies ik Vlaanderen want ik behoor tot mijn volk.» Aldus Frans Van Cauwelaert in 1929.

Dit is in elk geval het richtsnoer voor mij en naar ik hoop, voor iedereen. Indien zou blijken dat dit *compromis des Belges*, de stap naar zelfbestuur, een lokken is in een valstrik: *caveant consules*, want mijn volgende stap zal veel verder gaan dan wat nu in de regeringsverklaring staat.» Tot zover de *Parlementaire Handelingen* van 19 mei 1988, mijnheer Tant.

Mijnheer de Eerste minister, ik ben nog fris genoeg om indien de nieuwe grondwetsherziening opnieuw een spelletje bedrog wordt, in heel Vlaanderen te gaan verklaren dat het tijd wordt om aan het Belgische schouwspel van 1830 een einde te maken. Dat is mijn fundamentele overtuiging en daarvoor zal ik mijn leven lang strijden.

Mijnheer de Eerste minister, u heeft opgeroepen om de gordels dicht te doen. Ik hoop dat dit niet is — zoals men in Vlaanderen beweert — in afwachting van een volgende buiklanding.

In alle oprechtheid, vanuit een overtuiging die wij ooit hebben gedeeld, zeg ik u dat ik hoop dat u nog ooit eens een Vlaamse Landsbergis zult zijn in plaats van een mislukte Frans Van Cauwelaert. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, het debat van vandaag is een contrapunt. *Les jeux sont faits, rien ne va plus.* Dat weten we. Wat de huidige regering als één van haar belangrijkste doelstellingen naar voren heeft gebracht, met name door een zeer ingrijpende staatshervorming te komen tot een communautaire pacificatie, is duidelijk mislukt.

Wij, Groenen, hebben destijds bij de bespreking van het regeerprogramma een genuanceerd standpunt ingenomen. Wij hebben niet alles afgewezen, maar hadden wel fundamentele kritiek op een aantal aspecten. Ik denk daarbij aan de wijze waarop bevoegdheden werden verdeeld, niet in het voordeel van de burger, maar vooral met het oog op machtsconsolidaties van de grote partijen in Noord en Zuid.

Na drie en een half jaar blijkt dat de pacificatie verder af is dan ooit. Er is een nieuwe dynamiek op gang gebracht waarvan niemand weet waartoe die precies zal leiden. Het is duidelijk dat die dynamiek momenteel niet meer onder controle is.

U moet van de Groenen niet verwachten dat ze zullen meedoen aan communautair opbod. Daar hebben zij nooit een boodschap aan gehad.

Wij zijn wel bereid om ten gronde de reële problemen van de sociale zekerheid onder ogen te nemen en daaruit de nodige conclusies te trekken. Als dat inhoudt dat er rechte trekkingen moeten

gebeuren, dan zal men daarvoor op onze steun kunnen rekenen. Wij zeggen dus wel ja aan controle, aan een grondige studie, maar tegenover Noord-Zuid-verschillen die reëel en objectief waarneembaar zijn hier een pleidooi houden om nu maar eens snel werk te maken van de federalisering van de sociale zekerheid, zeggen wij in alle duidelijkheid neen. Laat ons toch ook niet vergeten dat het gebouw van de sociale zekerheid is opgetrokken om tegemoet te komen aan problemen van bestaansonzekerheid. Als over veranderingen van de sociale zekerheid moet worden gepraat, moet er wel worden nagegaan op welke manier de bestaanszekerheid van de mens in dit land gegarandeerd kan blijven. Dat is en dat blijft onze uitgangspositie in deze discussie.

Jammer genoeg moeten wij vaststellen dat een aantal wezenlijke problemen in verband met het Belgisch federalisme die wij aan de orde hadden gesteld tot vandaag onopgelost zijn gebleven. Zo heeft collega Gryp in alle duidelijkheid de aandacht gevestigd op de niet-afdwingbaarheid van de Europese normen ten aanzien van de Gewesten, onder andere inzake leefmilieu. Tot nu toe werd daarvoor op nationaal vlak geen regeling uitgewerkt zodat België ter zake niet kan optreden. De regering is hier volledig in gebreke gebleven.

Ook de rechtstreekse verkiezing van de Raden is nog altijd niet geregeld. De gemengde parlementaire commissie die de derde fase moest voorbereiden, kreeg daarvoor amper drie maanden. Onder druk van de Volksunie moest die commissie haar werkzaamheden zo vlug mogelijk beëindigen en het heeft dan nog meer dan een jaar geduurd alvorens de regering een mini-voorstel van derde fase kon voorleggen. Nu hoog van de toren komen blazen, komt tegen die achtergrond wel erg lamentabel over.

Het is de wet op de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en ander voor militair gebruik dienstig materieel die deze regering aan het wankelen heeft gebracht. Bij de bespreking van die wet op 2 juli jongstleden, heb ik erop gewezen dat die wet niet sluitend was en dat hierover geen eenheid van interpretatie bestond. Wij hebben toen aan minister Urbain gevraagd of de leveringen die men op het oog had, in het kader van deze wet mogelijk waren. De minister heeft niet willen antwoorden en geen enkele partij van de meerderheid heeft toen op een adequate manier gereageerd.

Dat is intussen verre geschiedenis. Ongeveer een week geleden is er een heel scenario opgezet om nog een oplossing te vinden voor de toepassing van de wapenwet, namelijk via de oprichting van die fameuze ministeriële comités per Gewest die werden belast met de goedkeuring van uitvoervergunningen.

Eén van die comités zorgt vandaag voor een nieuw feit. Volgens bepaalde kranten blijkbaar geïnformeerd door sommige partijen, zou het ministerieel comité voor het Waals Gewest nieuwe beslissingen inzake uitvoervergunningen hebben genomen, na de datum van 29 september toen iedereen in een mediahappening betrokken werd bij de ondertekening van uitvoerlicenties voor wapens. Mijnheer de Eerste minister, vandaag werd u in de Kamer gevraagd of dat Waals gewestelijk ministerieel comité nog na 29 september samen was gekomen om nieuwe beslissingen te nemen in verband met uitvoerlicenties en over welk bedrag het desgevallend ging. Tot onze grote verbazing antwoordde u dat die vragen moeten worden gesteld aan de leden van het ministerieel comité voor het Waals Gewest belast met de goedkeuring van uitvoervergunningen.

Nochtans is bij mijn weten het koninklijk besluit van 29 september 1991 nog steeds van kracht en moet dus de agenda en elke beslissing van de ministeriële comités worden medegedeeld aan de leden van de nationale regering, dus minstens ook aan u, als Premier. Ik begrijp dan ook niet waarom u zich verschuilt achter een antwoord, dat minister Urbain later zal geven. Artikel 4, paragraaf 4, van het koninklijk besluit van 29 september legt die informatieplicht uitdrukkelijk op. U moet dus op de hoogte zijn en als u het niet bent, dan is het ministerieel comité van het Waalse Gewest in gebreke gebleven.

Mijnheer de Eerste minister, ik vraag u derhalve een duidelijk antwoord op de vraag of u al dan niet op de hoogte werd gebracht van de agenda en de beslissingen van het ministerieel comité, met het uitdrukkelijk verzoek hier niet hetzelfde nummertje op te voeren als in de Kamer.

Tevens rijst de vraag waarom u, als Premier geen contact hebt genomen met leden van het ministerieel comité en waarom u hen niet hebt herinnerd aan de bepalingen van het koninklijk besluit, aangezien de kranten toch vol stonden met berichten over deze uitvoervergunningen. Ik herhaal dat ik vandaag een antwoord wens en geen genoeg neem met een antwoord op een interpellatie van één van de ministers van het betrokken ministerieel comité.

Over de werkwijze en de bevoegdheden van de ministeriële comités hebt u nog andere merkwaardige verklaringen afgelegd. U beweerde op 3 oktober in de Kamer dat het hier enkel over individuele dossiers gaat en dat de ministeriële comités zich vanzelfsprekend moeten houden aan de bepalingen van de nieuwe wapenwet en aan de desbetreffende uitvoeringsbesluiten. Ik vernem echter in het *Belgisch Staatsblad* dat de nieuwe wapenwet nog niet van kracht is aangezien in die wet wordt bepaald dat de Koning de datum zal bepalen waarop de wet van kracht wordt. Bij mijn weten is dat nog niet gebeurd.

U hebt op 3 oktober in de Kamer ook gezegd dat de ontwerpen van uitvoeringsbesluiten aan de Raad van State voor advies werden voorgelegd, wat op dat ogenblik inderdaad de normale procedure was. Nu rijst echter de vraag of in de huidige situatie de Raad van State nog advies zal uitbrengen en zo ja, of deze ontwerpen van uitvoeringsbesluiten nog het voorwerp kunnen uitmaken van een koninklijk besluit. De regering is namelijk precies over een deelaspect van deze materie gestruikeld en mijns inziens behoort het uitvaardigen van dergelijke koninklijke besluiten niet tot de beperkte opdracht die de regering van de Koning heeft gekregen. Wij worden aldus geconfronteerd met een situatie waarbij de ministeriële comités uitvoervergunningen kunnen afleveren terwijl de wet nog niet van kracht is en de uitvoeringsbesluiten nog niet werden uitgevaardigd.

Wanneer de nationale regering bij het toekennen «aan de lopende band» van nieuwe uitvoervergunningen geen terughoudendheid aan de dag zou leggen ontstaat er toch een fundamenteel probleem. U hebt immers zeer duidelijk gezegd dat de regering, met uitzondering van de vijf punten waarover het Parlement nog uitspraak moet doen, een politiek van terughoudendheid zal voeren. Geldt die politiek van terughoudendheid ook voor de uitvoervergunningen van wapens? U kunt immers niet ontkennen — en dat was ook de uitleg die ik van een aantal constitutionalistes heb gehoord — dat zolang de regionalisering van uitvoerlicenties niet met een bijzondere wet is geregeld, de nationale regering hierover bevoegd blijft. Welk soort terughoudendheid zal de regering hiervoor aan de dag leggen en welke instrumenten zullen hiervoor worden gebruikt?

Tot zover het hoofdstuk wapenwet en uitvoervergunningen voor wapenleveringen.

Ik wens dan nog even dieper in te gaan op de situatie in Zaïre. Wij hebben door persmededelingen en tijdens besprekingen in de bevoegde commissies van Kamer en Senaat duidelijk gemaakt dat wij akkoord gingen met het zenden van para's voor een humanitaire opdracht voor een zeer korte termijn. Wij hebben moeten vaststellen dat de opdrachten van de Belgische para's ter plaatse heel wat ruimer zijn geworden. Wij hebben gezien — en dat is slechts veel later, post factum, aan het parlement medegedeeld — dat ook andere opdrachten, zoals de bescherming van bepaalde installaties in Kolwesi of van de Inga, werden toevertrouwd aan de Belgische para's. Daarna kwam ook het probleem van de bescherming van de voedseluitdeling en van de voedselkonvoien aan de orde. Voor Agalev was de beperking tot humanitaire opdrachten en de korte termijn de voornaamste reden tot instemming. Inmiddels is gebleken dat de termijn steeds langer wordt en dat er geen duidelijkheid bestaat over de juiste duur en over de juiste aard van de opdrachten.

Gisteravond hebben wij op het BRTN-nieuws kunnen zien dat Belgische paracommando's werden ingeschakeld bij een optreden in verband met een Belgisch onderdaan die de public relations van Mobotoe moet verzorgen. Wij kunnen ons hoegenaamd niet akkoord verklaren met dit optreden in het kader van de ordehandhaving. Wij hebben daarbij kunnen zien dat twee jonge meisjes op een erg arbitraire wijze werden opgeleid om in het politiekantoor te worden ondervraagd omdat men vermoedde dat zij inlichtingen hadden verstrekt over de manier om de woning van de Belg binnen te dringen. Wanneer men weet wat

het betekent als jong meisje door Zaïrese militairen te worden ondervraagd, kan men gerust concluderen dat deze meisjes dingen hebben meegemaakt waarover men in deze Senaat liefst niet luidop praat. Ik vind dit een verschrikkelijke zaak en ik vind het beneden alles dat de Belgische para's hierbij worden betrokken.

Ook bij het begeleiden van de commerciële voedselkonvooien waarmee de regering eerst niet en daarna wel akkoord ging rijzen vragen. Ik zal daarbij zeer concreet zijn. Het gaat over konvooien van personen zoals de heer Relecom waarvan iedereen weet dat hij in Zaïre jarenlang heeft gewerkt zonder ooit maar één traan weg te pinken over het lot van de arme Zaïrees. Wanneer deze persoon bescherming vraagt voor commerciële voedselkonvooien, moet men precies weten wat de containers bevatten en onder welke voorwaarden het op de markt wordt gebracht. Men was hiervan echter niet op de hoogte. Bovendien werd België publiek geblameerd aangezien de para's van Mobotoe niet mochten worden ingezet voor de begeleiding van de voedselkonvooien, maar wel zijn *division spéciale présidentielle*. Men spreekt hier weliswaar met veel minachting over *les dinosaures du régime Mobutu*. Men zwijgt hier echter in alle talen over de internationale baronnen, buitenlanders die gedurende al die jaren perfect gecollaboreerd hebben met deze zogenaamde *dinosaures du régime*. Deze internationale baronnen hoeven niet door Belgische para's te worden gesteund.

Ik wil er even aan herinneren dat niemand minder dan de heer Relecom voor een prikje honderden hectaren koffieplantages van Mobotoe heeft gekregen. Deze man komt nu aan ons vragen om zijn belangen te verdedigen. Dit heeft niets te maken met de belangen van de Zaïrese bevolking. (*Applaus op de banken van Agalev.*) Dat hij hiervoor bescherming krijgt vind ik een schande. Ik voeg eraan toe dat in het kader van de ontwikkelings-samenwerking uitgerekend die mijnheer Relecom een nep-VZW heeft opgericht, die de naam Genagro draagt en die miljoenen heeft bekomen via de officiële Belgische samenwerking, terwijl iedereen wist dat het niet ging om een vereniging «zonder» winst-oogmerk. Deze man heeft immers zijn hele leven slechts gewerkt met winst-oogmerken. Ik keur dit niet af op voorwaarde dat hiervoor geen ontwikkelingsgeld wordt gebruikt. Ik kan niet aanvaarden dat dit soort figuur nu krokodillentrane komt schreeën voor de kleine Zaïrese mens. Het is ongehoord dat men op zijn verzoek tot begeleiding van commerciële voedselkonvooien is ingegaan.

Mijnheer de Eerste minister, de Groenen gaan er niet mee akkoord dat de para's nog langer in Zaïre blijven aangezien de onduidelijke situatie in verband met de machtsverdeling tussen Mobotoe en Tshisekedi blijft voortduren en aangezien Mobotoe de controle op het leger blijft behouden.

Kunt u mij zeggen over welk punt de Ministerraad van vanochtend gestruikeld is om niet tot deze gevolgtrekking te komen? Dit punt stond nochtans op de agenda, doch het werd uitgesteld tot volgende vrijdag. Welke argumenten bestaan er om de para's nog langer in Zaïre te laten?

Tot slot roep ik de leden van de Senaat op om niet enkel te denken aan de afwerking van het programma dat door deze regering wordt voorgelegd. Er moeten nog vele belangrijke zaken worden afgewerkt in het kader van de initiatieven die door de Senaat zelf werden genomen. Ik zal de wetsvoorstellen waarvoor zeer degelijk werk werd geleverd nu niet opsommen. Een van de grote initiatieven die de Senaat vorig jaar heeft genomen betreft de werkzaamheden in het kader van de onderzoekscommissie «Gladio». Het zou politiek volstrekt onverdedigbaar zijn indien gedurende deze aflopende legislatuur geen openbaar debat aan dit ontwerp zou worden gewijd. Ik leg dit probleem aan de senatoren voor en niet rechtstreeks aan de Eerste minister. Vermits Agalev geen deel uitmaakt van de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden, ben ik verplicht dit probleem tijdens de openbare vergadering voor te leggen. Ik heb dienaangaande reeds een brief geschreven aan de Voorzitter van de Senaat met het verzoek dit punt op de agenda te plaatsen. Ik zou het ten zeerste betreuen indien het intensieve werk dat tijdens de onderzoekscommissie «Gladio» werd geleverd, in de vergetelheid zou geraken door het

uitstellen van de bespreking. In de volgende legislatuur moet de procedure immers van voren af aan beginnen. Wij zijn het aan de bevolking verplicht onszelf *au sérieux* te nemen en er ten minste voor te zorgen dat er hierover, al was het maar een beperkt openbaar debat, wordt gehouden, zodat wij verantwoording kunnen afleggen tegenover allen die verwachten dat de Senaat op dat vlak toch iets bewerkstelligt. Het is veel belangrijker dit soort zaken met enige geloofwaardigheid verder aan te pakken, dan mekaar op een totaal onvruchtbare, maar soms electoraal wel lonende manier telkens opnieuw communautair om de oren te slaan. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hooland.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, mijn uiteenzetting zal zakelijk en kort zijn en ik zal slechts drie vragen stellen, uitgaande van de jongste regeringsmededeling.

De regering neemt zich voor een beperkt programma af te werken dat, volgens haar eigen woorden, niettemin belangrijk is. Ik denk trouwens ook dat het belangrijk is. De regering heeft de bedoeling de goede werking van de Staat voor het volgend jaar en ook daarna te waarborgen. Wie «Staat» zegt, zegt ook «overheidssector en administratie». Bovendien wil zij de nauwgezette controle op de stipte naleving van de budgettaire richtlijnen voortzetten. Wij hopen dat ze dit inderdaad doet. Daarover zal later trouwens rekenschap moeten worden afgelegd. Bovendien zal de regering de uiterste voorzichtigheid aan de dag leggen bij het uitoefenen van haar bevoegdheid.

Bij al deze elementen stel ik drie vragen.

Een eerste vraag werd reeds gesteld, zij het op een enigszins andere wijze. Ik vraag niet naar uitleg voor «treinen» van benoemingen en bevorderingen, maar een belangrijk punt in dit debat is toch de vraag welke benoemingen en/of bevorderingen nog zullen worden goedgekeurd of reeds goedgekeurd zijn sinds het jongste ontslag van de regering. Dit is een zeer precieze vraag. Zijn er koninklijke besluiten in verband met belangrijke functies onderkend tijdens de jongste dagen of zal dit de komende dagen nog gebeuren?

Naar een tweede element hebben sommigen reeds verwezen. Neemt de regering zich voor nog initiatieven te nemen tot versterking van de politieke en administratieve cultuur in ons land en tot het vergroten van het vertrouwen in het politiek bedrijf en in de goede politici? Wij willen immers graag geloven dat er nog heel wat goede politici zijn. Bij dit punt denk ik bijvoorbeeld aan de resolute reductie van het aantal ministeriële kabinetten en de omvang ervan, een fundamenteel en helaas vaak nefast punt in ons bestel. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de vermindering van het aantal ministers en ministeries en aan de herwaardering en depolitisering van de administratie, met het doorbreken van de door iedereen gehate bureaucratie. Aan het einde van deze legislatuur wijs ik erop dat het Parlement aan dit laatste punt geen debat heeft gewijd.

Een derde en laatste punt betreft de belangrijke herstructurering van de openbare kredietinstellingen.

Welke initiatieven heeft de regering in dit verband genomen sedert de goedkeuring van de desbetreffende wetgeving? Welke initiatieven zal de huidige regering nog nemen tot uitvoering van de OKI-herstructurering, desgevallend wanneer?

En tenslotte, deze regering kan nog fundamentele en strategische, zij het principiële, beslissingen nemen tot versterking van de politieke en administratieve cultuur die broodnodig is voor de Staat en de burger. Maar zal zij het doen?

De hoopgevendende regeringsverklaring van 10 mei 1988 is op dit punt flagrant zonder veel resultaat gebleven, en ik zeg dit niet graag. Onze goede ambtenaren verdienen beter. Het bedrijfsleven, meer bepaald het Vlaams Economisch Verbond, rekent op versterking van het overheidsmanagement. De politieke bestuurders en het volgend Parlement kunnen baat vinden bij een principiële standpunt ter zake. Of zullen wij blind blijven voor de managementrevolutie die zich in de overheidssector, misschien nog meer dan elders, opdringt? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Dierickx.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal niet reageren op de welsprekendheid van de vorige spreker. Ik zal een ander klokje laten horen, ook een Vlaams klokje.

Mijnheer de Eerste minister, ik wilde u eigenlijk maar één belangrijke vraag stellen. Bent u verwonderd over wat nu gebeurt? Verwachtte u deze evolutie, of bent u er door verrast?

Wij hebben als kleine fractie verwittigd voor hetgeen ging gebeuren. Een kleine fractie kan ook eer s gelijk hebben. Wat zich nu voordoet, werd door ons voorspeld.

Ik vind het jammer dat u Agalev in een debat op RTL bestempeld heeft als *un parti d'extrême gauche*.

De heer Martens, Eerste minister. — *A gauche des socialistes.*

De heer Dierickx. — U sprak van het Vlaams Blok als zijnde *d'extrême droite* en over *la balkanisation de la vie politique en Flandre*.

De heer Valkeniers. — Dat was toch de waarheid!

De heer Tant. — U moet kleurenblind zijn om dit niet te zien.

De heer Dierickx. — Anderen, zoals de heer Frank Vandenbroucke, pogen het kleinste meningsverschil tussen Ecolo en Agalev op te blazen opdat men het enorme meningsverschil niet zou zien tussen de Vlaamse en Waalse socialisten, waarover men trouwens droevig zou moeten zijn.

In juni 1987 hebben Agalev en Ecolo een document ingediend bij de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het werd overgemaakt aan de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

In dat document poneerden we dat het federalisme, zoals het tot nu toe werd nagestreefd, niet kan functioneren, dat het nergens bestaat en dat het onafwendbaar leidt tot separatisme. In dit document stond te lezen: « Door het mogelijk te maken alle problemen in eenzelfde spanningsveld te dramatiseren, zullen de middelpuntzoekende niet kunnen opwegen tegen de middelpuntvliedende krachten. Zij die voorstander zijn van het in elk geval behouden van een monetair-economische unie en van de solidariteit in het vlak van de sociale zekerheid, moeten weten dat de middelpuntvliedende krachten in een twee- of driedig federalisme tamelijk gemakkelijk steeds nieuwe conflictsituaties zullen gebruiken om het separatisme als de enige, definitieve oplossing voor te stellen. » En de tekst gaat aldus verder: « Dit federalisme verlamt de besluitvorming. In dit federalisme is één van de deelstaten vaak benadeeld of kan dit gemakkelijk beweren. Hieruit vloeit de moeilijkheid voort een meerderheid te verkrijgen om een beslissing af te dwingen. Elke deelstaat beschikt in zo'n federatie de facto over een vetorecht in heel wat gevallen. Daarbij komt dat elk voordeel dat aan één van de deelstaten wordt gegeven op een duidelijk tergende wijze niet wordt gegeven, of wordt ontnomen, aan de andere. Dit verwekt voortdurend eenvoudig te dramatiseren wrevels en leidt tot het opeisen van compensaties. Hetzelfde soort problemen rijst niet, of in mindere mate, in federaties met meerdere deelstaten.

Het dreigen met het gebruikmaken van het feitelijk vetorecht doet zich vooral voor wanneer de besluitvorming op het niveau van de Executieven een nagenoeg diplomatieke vorm aanneemt. Wij verwijzen naar de problemen die zich voordoen in geval van belangenconflicten waarvoor het Arbitragehof niet bevoegd is.

Dit federalisme biedt geen oplossing en leidt tot eindeloze twisten. Na het overhevelen van nieuwe bevoegdheden en middelen naar de Gemeenschappen en na het splitsen van nog meer nationale instellingen, zullen er voldoende probleemgebieden overblijven die het strijdterrein zullen zijn voor de Gemeenschappen. Zelfs wanneer de twee Gemeenschappen twee soevereine Staten zouden geworden zijn, blijven problemen bestaan. Er zijn dan alleen geen instellingen meer — vooral geen democratische — om ze op te lossen. De strijd tussen soevereine Staten is steeds bandelozer dan tussen deelstaten van eenzelfde federatie. Het doel van een federatie is precies de wetteloze strijd tussen soevereine Staten

te kanaliseren. De bevolkingen zijn steeds het slachtoffer van de soevereiniteitsideeën die worden nagestreefd door machthebbers. » (Altiero Spinelli sprak reeds in 1957 van de profiteurs van de nationale soevereiniteit, de profiteurs van de diplomatieke, militaire en economische soevereiniteit.)

« Niemand zal betwisten dat in het recente verleden reeds herhaaldelijk werd gezegd dat bepaalde wetten en grondwetsherzieningen definitieve rust zouden brengen. Dit werd gezegd in 1962, 1970, 1980, 1988 en 1989.

Ondertussen weet iedereen dat een federalisme dat zich beperkt tot het geven van instellingen, bevoegdheden en middelen aan twee « nationalismen » geen definitieve pacificatie brengt. Twee « nationalismen » die elkaar bestrijden, rechtvaardigen elkaars bestaan en voeden elkaar. Zij verzwakken elkaar niet. Een oplossing kan alleen worden gevonden in een federale structuur waarin bepaalde conflictspanningen andere conflictspanningen compenseren en neutraliseren. Wanneer conflicten zich steeds in hetzelfde spanningsveld afspelen en wanneer ze steeds langs dezelfde conflictlijnen lopen, verheugen ze de conflictsituatie. Wanneer ze door elkaar lopen, werken ze stabiliserend voor de democratie, meer bepaald voor een federale, gedecentraliseerde democratie. »

Dat schreven de Groenen in juni 1987. U hebt niet naar ons geluisterd. Uw unionistisch federalisme, mijnheer de Eerste minister, is geen federalisme. Dat weet u zelf genoeg. U bent niet verrast door de huidige gebeurtenissen.

De heer Martens, Eerste minister. — Het federalisme dat ik voorsta, is wel een echt federalisme, mijnheer Dierickx.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Eerste minister, wij herhalen dit nog eens om een reden die België overstijgt. Op het ogenblik doen zich in de wereld, in Oost-Europa, in Joegoslavië, in de Sovjetunie, in de EG dreigende desolidariseringsprocessen voor.

De heer Luyten. — Bent u tegen de onafhankelijkheid van Litouwen?

De heer Tant. — Zo ja, waarom niet?

De heer Dierickx. — Ik ben voor autonomie, voor solidariteit, voor democratie. Dat weet u al lang.

De heer Luyten. — Ik vraag u of u voor de onafhankelijkheid van Litouwen bent? Ja of neen?

De heer Dierickx. — Ik ben voor solidariteit en democratie in een echt federaal verband.

De heer Luyten. — Met tanks voor Vilnius en Zagreb?

De heer Dierickx. — Ik ben niet blind voor het geweld, maar het geweld is het gevolg van het nationalisme en niet van het federalisme.

Wij zien op het ogenblik dus desolidariseringsprocessen over heel Europa. Ik wil hierover maar één ding zeggen. Al deze desolidariseringsprocessen mogen niet succesvol zijn. Ze mogen niet overal succesvol zijn. Daar moet u voor zorgen. U moet andere dingen zeggen dan die welke volgens het officiële verwachtingenpatroon van u worden verwacht.

Inspelen op nationalismen die elkaar bestrijden is niet getuigen van staatsmanschap. Het zich laten conditioneren door de dialectiek van de structuren en door het officiële verwachtingenpatroon is evenmin getuigen van staatsmanschap. Afwijken van de klassieke reacties is wel blijk geven van moed en staatsmanschap. Henri Simons, die enkele dagen geleden voor de BRT als Franstalige durfde te zeggen dat het kan gebeuren dat de Vlamingen eens gelijk hebben, toonde een begin van staatsmanschap.

Geen enkele socialist durft zoiets te zeggen. Zij gaan allemaal door de knieën. Zij geloven nu allemaal dat zij grote nationalist moeten worden, Frank Vandenbroucke op kop. Ik geloof niet dat de heer Spitaels blijk geeft van groot staatsmanschap door op zijn koele manier de gemeenschappen tegen elkaar op te hitsen.

Het unionistisch federalisme en de federale loyaliteit zijn geen produkten van pure politieke wilsbeschikkingen. Het volstaat niet unionistisch federalisme te willen; de instellingen en de structuren moeten stroken met deze politieke wil en er niet tegen ingaan.

Mijnheer de Eerste minister, de Belgen, Vlamingen, Walen en Brusselaars, geven blijk van veel wijsheid. Nu reeds wordt gezien dat er geen monument moet worden opgericht voor onze politici, maar wel voor onze burgers, die zo rustig blijven en geen geweldadigheden plegen niettegenstaande het politiek gekrakeel. Juist omdat onze burgers zo rustig blijven, hadden wij in ons land een model van een federale Staat kunnen opbouwen in plaats van een karikatuur ervan. De burgers hadden dat aanvaard. Omdat het echter ging om machtsposities in Vlaanderen en Wallonië, is deze karikatuur ontstaan. Mevrouw Aelvoet heeft daar zonet nog op gewezen.

Enkele dagen geleden heb ik een interpellatieverzoek ingediend in verband met de drie ministeriële comités. Ik heb u een hele reeks vragen overgemaakt en mevrouw Aelvoet heeft er, terecht, nog enkele aan toegevoegd.

Nu wil ik graag te weten komen of u vandaag op die vragen zal antwoorden, mijnheer de Eerste minister, ofwel of u er de voorkeur aan geeft, zoals u in de Kamer heeft voorgesteld, op een ander ogenblik te antwoorden. Wanneer u zegt op een ander ogenblik te willen antwoorden, dan hoef ik ze niet meer in herinnering te brengen, want ik heb ze u toegestuurd.

De heer Martens, Eerste minister. — Ik heb die vragen niet gekregen. Ik wil er ook aan herinneren dat een debat in het Parlement geen gerechtelijk debat is. Ik zit hier niet als beschuldigde en u bent geen rechter.

De heer Dierickx. — Maar ik mag u wel ondervragen. Wie heeft er gezegd dat ik een rechter ben? Ik ben een lid van het Parlement en ik heb het recht vragen te stellen. Of mag dat ook niet meer?

De heer Martens, Eerste minister. — Ik zal antwoorden op de interpellaties die u zult houden, mijnheer Dierickx.

De heer Dierickx. — Akkoord, dan moet ik de vragen niet meer stellen, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Mijnheer Dierickx, gisteren heeft de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden vergaderd en heeft, gelet op de weinige dagen die ons nog resten om de vijf belangrijke ontwerpen te bespreken, beslist dat er geen interpellaties meer zouden worden gehouden.

Morgenmiddag komt de commissie opnieuw bijeen. In het licht van wat u daarnet hebt gevraagd en van wat de Eerste minister heeft geantwoord, ben ik bereid de vraag aan de commissie voor te leggen.

De heer Luyten. — De Kamer van volksvertegenwoordigers heeft er anders over beslist.

De Voorzitter. — U weet dat er nog altijd een onderscheid bestaat tussen Kamer en Senaat en dat wij dat wensen te behouden.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Eerste minister, ik zal mijn vragen nog even in herinnering brengen.

Meent de regering zich te kunnen ontdoen van haar politieke verantwoordelijkheid ten overstaan van het Parlement in verband met de wapenuitvoer door de uitvoerlicenties te laten tekenen door de leden van de regionale ministercomités die bij koninklijk besluit opgericht werden in de schoot van de nationale regering?

Kan een nationaal minister zich aan zijn verantwoordelijkheid ten overstaan van het Parlement onttrekken eenvoudig door zijn handtekening niet te plaatsen onder de uitvoervergunning?

Kent de Eerste minister federale of unitaire Staten waar dergelijke praktijken zich kunnen voordoen?

Betekent wat gebeurd is in de schoot van de regering op zondag 29 september dat voortaan niet meer bij consensus wordt beslist in de schoot van de nationale regering?

Kan de geschapen toestand worden vergeleken met deze in een rechtspersoon waarin een beheerder die zijn handtekening niet heeft geplaatst, zou kunnen beweren geen verantwoordelijkheid te dragen?

Kan de Eerste minister de procedure beschrijven voor de uitvoer van wapens zoals die werd voorgeschreven of feitelijk werd toegepast tot vóór de datum van 29 september 1991? Heeft de minister van Buitenlandse Zaken vóór de datum van 29 september 1991 advies verstrekt over de wapenuitvoer waar rond de problemen zijn ontstaan? Zo ja, hoe luidde dit advies?

Heeft de minister van Economische Zaken tot vóór de datum van 29 september 1991 geweigerd de exportlicenties af te leveren?

Werd de beslissing van het Waals ministerieel comité gericht op 29 september betreffende de uitvoerlicenties bekrachtigd door de regering?

Wordt bij de samenstelling van adviesverstrekkende en beslissingvoorbereidende ministeriële comités de grondwettelijke regel van de pariteit in de Ministerraad eveneens nageleefd?

Vindt de Eerste minister het aanvaardbaar dat, wanneer een bedrijf de vereiste vergunningen niet bekomt, het in plaats van naar de Raad van State te stappen, een beroep gaat doen op politici ten einde de procedure voor de aflevering van de vergunningen te wijzigen?

Hoe meent de Eerste minister in de toekomst het opbod of de chantage in het kader van het tweeledige federalisme te voorkomen?

Waarom heeft de regering, na het ontslag van de Volksunie-ministers, afgezien van de oprichting van het Wapenfonds, voorgesteld onder andere door de SP?

Dat is een reeks belangrijke vragen waaraan de nog belangrijker vraag moet worden toegevoegd van mevrouw Aelvoet.

Ik hoop, mijnheer de Eerste minister, dat u er nu ofwel na een door mij nog te houden interpellatie zal op antwoorden. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, u zal mij toestaan een inleidende oprisping te maken, antwoordend op de vorige spreker.

De bevrijding uit concentratiekampen, van achter muren, van achter prikkeldraad en van achter een ijzeren gordijn die mensen bewaakten in de Unie van de Socialistische Sovjetrepublieken, die bevrijding is het enige resultaat van nationalisme. De tanks die vroeger in Tsjechoslowakije, Hongarije en Litouwen mensen platwalsten en nu in Kroatië, rijden in opdracht van extreemlinks en in opdracht van het Oostblok federalisme dat moet worden hersteld.

Mijnheer de Voorzitter, deze regering is duidelijk niet ontslagnemend. Ik vraag me af waarom er dan geen debat is gevolgd op de vorige regeringsverklaring die net zoals gisteren werd verpakt als een regeringsmededeling.

Ik zal mij veroorloven om die twee verklaringen die « mededelingen » heten, samen te behandelen en het standpunt van mijn partij hieromtrent te verwoorden.

Sta mij toe een vroegere uitspraak van de Eerste minister te citeren die bij een bezoek aan het uiteraard welvarende en even uiteraard door een genie geleid Zaïre verklaarde: « Ik hou van dit land, van zijn volk en van zijn leiders. »

Vandaag blijkt ten overvloede dat de Eerste minister niet enkel houdt van Zaïre, van de Zaïrezen en van de dictator, maar tegelijk ook van de wijze waarop in Zaïre wordt geregeerd.

Nu blijkt uit de eerste regeringsmededeling die Zaïre en de Waalse inbraak haast in één adem noemt, dat volgens de Eerste minister Zaïre en België onafscheidelijk met mekaar verbonden zijn. Deze vaststelling werd in de tweede mededeling nog eens bevestigd. Het is een verbondenheid die invloed heeft op de werkwijze van de Eerste minister want ook hier, in zijn België, paste de Eerste minister de mentaliteit toe waarvan hij klaarblijkelijk houdt. Ook in België, dat nooit het vaderland van de Vlamingen

wilde zijn, mag een minderheid straffeloos haar wil opleggen aan de meerderheid met de zegen en met de collaborerende medewerking van een Vlaams Eerste minister.

In *Gazet van Antwerpen* van vandaag verscheen een artikel over ongedierte. Ik wil enkel de titel van dit artikel parafraseren, want het artikel zelf doet niet ter zake. Wetende dat er 3 141 209 Vlaamse kiezers zijn en dat er 1 711 143 Waalse kiezers zijn waarin ongeveer 50 000 Duitse kiezers onrechtmatig zijn begrepen, stel ik vast dat niet het aantal vlooiën in de Vlaamse pels belang heeft, maar wel het aantal beten, een aantal dat duidelijk de pan uitrijst. Dat wordt vertaald naar de profijt van een Waalse minderheid welke die schaamteloos naar zich toetrekt en die ervoor zorgt dat de normenhiërarchie miskend wordt. Hier wordt een koninklijk besluit « misbruikt » om de Grondwet te verkrachten.

Het toppunt van cynisme is wel de opmerking in de regeringsmededeling van gisteren waar wordt gezegd dat voor koninklijke besluiten: « een uiterste voorzichtigheid inzake collegiale besluitvorming moet worden betracht ».

Het doet raar aan nu opeens te horen verwijzen naar een collegiale besluitvorming nadat een Waals ministercomité zijn volledige zin mocht doen, eveneens via koninklijke besluiten, waar evenwel de collegiale besluitvorming volkomen onvindbaar was en evenmin noodzakelijk werd geacht. Een dergelijke verwijzing is vernederend voor de meerderheid in dit land. Een meerderheid die zich permanent laat bedreigen wanneer één Waals minister dreigt met Waalse onafhankelijkheid.

Ik geef, ter intentie van de Vlaamse ministers die kort van memorie zijn, toch enkele geheugensteuntjes.

Het wetsvoorstel over amnestie werd zelfs niet in overweging genomen, omdat een Franstalig front nee zegde. Terwijl de amnestie voor Franstalige economische collaborateurs reeds lang een feit is.

Brussel werd tijdens deze regeerperiode een volwaardig derde Gewest, waar pariteit in de beleidsorganen onbespreekbaar was. De meerderheid van de Franssprekenden kon daar namelijk niet mee instemmen. Dat in België tweederde Vlamingen wonen, en dat de Franstaligen toch de pariteit in de regering opeisten en kregen? Het moet een Vlaamse kniesoor zijn die daarover struikelt.

De lijst van Waalse dominanties is uiteraard nog veel langer. Toevallig net even lang als de lijst van Vlaamse toegevingen.

De Raden worden niet rechtstreeks verkozen, zolang de Fransstaligen in de Brusselse rand, die volledig in Vlaanderen ligt, niet mogen kiezen voor politici uit een ander Gewest. Dat is de enige reden waarom de rechtstreekse verkiezing van die Raad wordt tegengehouden. Het totaal failliete Sabena mocht niet samenwerken met het florerende KLM, omwille van de Nederlandstaligheid, maar mag wel, opnieuw onder druk van de Belgische francophonie, samenwerken met het even amechtige Air France. Vlaanderen betaalt toch, en zwijgt toch.

Dit land kent niet enkel een rechtspraak als van negerkoningen, en die uitspraak ontleen ik aan de voormalige Premier Pholien, maar kent tegelijk ook een bestuur als van negerkoningen. De Belgische Premier houdt trouwens van de regeerstijl van negerkoningen. De Belgische Premier aanvaardde de Waalse staatsgreep die de Vlamingen gijzelde, en schoof de Grondwet terzijde. Wat niets nieuws is, want bij een vorig grondwettelijk probleem, in het abortusdossier, werd de Koning opzij gezet omwille van schijnbare ontoerekenbaarheid, en ditmaal werden de Vlaamse ministers ontoerekenbaar verklaard, en via Belgische apartheid ondergebracht in een Belgisch afzonderlijk ministercomité.

Er was ooit een Belgisch, en tegelijk Belgicistisch Eerste minister, die ten tijde van het Egmontpact luidop verklaarde « voor mij is de Grondwet geen vodge papier ». Die Eerste minister, Leo Tindemans, stapte daarop naar de Koning, en bood het ontslag van zijn regering aan. Over diezelfde Eerste minister zegde de huidige Premier dan ook, dixit *Knack*, « Tindemans is de slechtste mens die ik ooit ontmoet heb ». Een Eerste minister die de wetten wil eerbiedigen moet *in se* slecht zijn ...

Collega's, de schaamteloosheid waarmee deze regering de gemeente bedriegt is overduidelijk.

Wat anders te denken van de expliciete verwijzing in de regeringsmededelingen naar de Zaïrese warboel en naar de inmenging door Belgische para's in Zaïre, om te verantwoorden dat de regering geen ontslag kan nemen.

Bedoelt de Eerste minister misschien dat ook maar één Belg minder zou worden gerepatriëerd indien deze regering ontslagnemend mocht zijn? En indien de regering dan eerstdaags toch de Kamers onthbindt, zullen dan plots alle hulpacties worden beëindigd, en zal niemand in nood meer worden teruggebracht?

Deze vraag stellen is ze beantwoorden. De Zaïrese uitvlucht was en is totale nonsens. Andere belangen moeten daarmee gemoeid zijn. Het spijt mij dat ze in dit debat gemengd worden.

In de eerste mededeling van de regering prijkt ook nog een verwijzing naar alternatieve reglementaire wegen. Hier is de interpretatie zeer eenvoudig. Alternatief is duidelijk zonder Parlement, zonder wet, desnoods zelfs zonder Grondwet.

Deze regeringsmededeling is een doodgewone bedreiging van de volksvertegenwoordiging: indien nodig zal de regering alternatieve wegen bewandelen.

Indien nodig zal de volgende regering als eerste prioriteit de overheveling van het kijk- en luistergeld behandelen, ondanks het louter verbale protest van de CVP-fractievoorzitter in de Kamer.

In mensentaal betekent de bedreiging uit de eerste mededeling: indien het Parlement dwarsligt, zal ik het opzieschuiven net zoals ik de Grondwet opzieschuif, want de Koning tekent toch wat ik hem voorleg.

Het lijkt me zinloos om hier te trachten de ongrondwettelijkheid van de aparte ministercomiteetjes aan te tonen. De Eerste minister, en alle ministers van de Koning, kennen die ongrondwettelijkheid. Zij weten, en zij vernamen van verschillende eminente grondwetspecialisten dat één en ander niet kan.

Maar het belang van het land, en ik zoek naar de juiste tremelo's, het belang van het land gaat vóór de kleine gevoeligheden van de Vlamingen. Het belang van het mandaat gaat voor de wet.

En de burger die nu ook zijn laatste greintje respect voor de Belgische, stuntelende, politieke klasse verloor, heeft die dan geen inbreng?

Welnee, die Vlaamse burger heeft geen enkele inspraak. Die mag stemmen, betalen en zwijgen.

Het enige lichtpunt in deze ganse onverkwikkelijke geschiedenis is de reuzestap die werd gedaan naar onafhankelijkheid voor Vlaanderen. Zelfs de grootste Vlaamse twijfelaars werden nu met hun neus op de realiteit gedrukt. In alle commentaren wordt vandaag gewezen op de precedentwaarde van de Waalse overwinning. In dit land van compensaties, van wafelijzers, van pariteiten en van evenwicht dat op 20 m²-borden wordt uitgeschreeuwd, in dit land moet de Waalse inbraak worden beantwoord. Vlaanderen moet nu eisen stellen over de regionalisering van het amnestieprobleem, de abortuswetgeving, landsverdediging en uiteraard de sociale zekerheid.

En het zijn nu nog de Waalse én Vlaamse socialistische die zich verzetten tegen die splitsing van de sociale zekerheid. De solidariteit tussen de arbeiders mag schijnbaar niet in het gedrang komen. Toch maar niet vergeten dat diezelfde socialistische enkele weken geleden in het vluchtelingendossier een bocht van 180 graden maakten, toen zij hun minister van Binnenlandse Zaken lieten vertellen dat het spreidingsplan van de regering waar zij deel van uitmaken totale onzin was.

Die ervaring in het nemen van bochten wettigt het vermoeden dat morgen evengoed kan worden verteld dat de arbeiderssolidariteit met de Walen geen millimeter verder moet reiken dan de arbeiderssolidariteit met Nederlandse, Duitse of Britse of voor mijn part Calabrische arbeiders.

De heer Cardoen. — Wanneer hebt u ooit enige bekommernis betoond voor het lot van de arbeiders?

De heer Verreycken. — Sinds de staatsgreep van Spitaels I is Wallonië immers de facto het buitenland geworden. Een solidariteit met Waalse arbeiders moet dus niet verder reiken dan een solidariteit met Nederlandse, Duitse, Britse of andere arbeiders. Een verplichte eenzijdige éénrichtingssolidariteit is geen solidariteit, dat is dwang, dat is een verplichting.

Het wordt nu ook stilaan duidelijk dat de economen die ons vertellen dat Vlaanderen zijn deel van de belgische schuldenlast, het deel dat het zelf veroorzaakte, in hooguit vijftien jaar kan afbetalen, gelijk hebben. Een eenvoudig koninklijk besluit, op een zondag geschreven en ondertekend, is misschien al voldoende om één en ander te realiseren. Dit precedent moet en zal de Vlamingen ertoe aanzetten om ook de bovengenoemde sectoren te regionaliseren. Tot een belgische regering totaal overbodig is geworden. Tot België, in een Europa zonder binnengrenzen, een nutteloze en geldverslindende tussenschakel is geworden. Een goed begrepen subsidiariteit kan er in bestaan dat de Vlaamse Staat bevoegdheden afstaat aan een hoger niveau wat probleemloos Europa kan zijn en helemaal niet de overbodige luxe hoeft te zijn dat België op dit ogenblik is. Met die vaststelling heb ik als nationalist uiteraard geen enkel probleem.

In de marge wil ik aan het personeel van de Senaat, dat voor verslag en handelingen verantwoordelijk is, duidelijk zeggen dat de kleine b die ik gebruikte voor België en voor alle afleidingen daarvan gewild is en helemaal geen tikfout. Een land waar een regelrechte aanslag op elk rechtsgevoel wordt ondertekend door Koning en Eerste minister, is voor mij te klein om met een hoofdletter te worden aangeduid.

De minister van Binnenlandse Zaken, kampioen in het nemen van bochten, verweet mij ooit dat ik als senator, die in de belgische «Hoge Vergadering» het woord mag voeren, op straat «België barst» roep. Welnu, deze mededelingen van de regering die de onvoorstelbare en mandaatgeile karpersprongen van de heren moeten verklaren, vormen een reuzegroot breekijs dat de onafwendbare barst die wij alleen maar vaststellen, nu zeer snel vergroot. Ministers van de Koning, die 6 miljoen Vlamingen laten opdraaien voor de commando's, de instructies, de toegeblafte bevelen van één Waal, zullen, met een veel sneller resultaat dan mijn eventueel straatoptreden, ervoor zorgen dat dit land inderdaad onherroepelijk barst. De ministers van de Koning roepen nu, niet op straat, maar in het Parlement, dat België mag en zal barsten, door hun opzijschuiven van de Grondwet. Het toppunt van ironie is wel dat de enige minister die in Groningen «lang leve België», stond te roepen, ook de enige minister is die nu aan de kant werd gezet. Dat is een toppunt van ironie in het «België barst»-geroep van de andere ministers. Het was dezelfde VVD-minister, die vier jaar meeregeerde en die volgens mij zijn schuldige medewerking heeft verleend aan de Vlaamse nederlagen.

Ik stip hierbij aan dat ik zoëven tijdens het betoog van de heer Valkeniers heb genoteerd dat hij het na één week oppositie al betreurt dat hij niet meer op de trein van de politieke benoemingen mag zitten.

De heer Valkeniers. — Mijnheer Verreycken, ik heb dat niet gezegd. U moet geen leugens vertellen.

De heer Verreycken. — Het klonk toch ongeveer zo. In uw verwijzing naar de trein van politieke benoemingen zat duidelijk de vraag: waar zijn de onze? Ik neem aan dat die eruit verdwenen zijn.

In een zeer mooi lied van Felix Dahn wordt gezongen: «Ruimt baan gij volkeren waar wij gaan, wij zijn de laatste Goten.» Een bewerking daarvan zou nu kunnen luiden: «Ruimt baan gij Vlamingen waar de ministers van de Koning gaan, wij zijn de laatste belgen.»

Bij de vaststelling dat België barst — geen eis, geen slogan maar een vaststelling — en die de enige interpretatie kan zijn van deze regeringsmededelingen, kan ik mij alleen maar echt goed voelen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peeters.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, daags na de kabinetsscrisis die aanleiding gaf tot het ontslag van deze regering zei Vice-Eerste minister Claes: «Het was alsof ik wakker werd in een ander land.»

Welnu, niet alleen de unitarist Willy Claes, maar ook de federalisten — waarvan tot nu toe de Volksunie-parlementsleden en -ministers de terreinbereiders, de voortrekkers en de fervente pleitbezorgers zijn geweest — zijn diezelfde morgen, net zoals Vice-Eerste minister Claes, met een ferme kater uit hun langge-

koesterde droom wakker geschud. Wat betekent het einde van Martens VIII en van Martens VIIIbis of IX tenslotte anders dan het faillissement van het federalisme? Dit federalisme werd door de Volksunie, vanaf het ontstaan van de partij, bepleit als een structurele oplossing voor het nationaliteitsconflict dat ons land steeds meer verscheurt en immobiliseert.

Dit federalisme heeft gefaald, zowel als politiek staatsmodel dan als model van maatschappelijke samenlevingsopbouw. Als politiek model heeft het federalisme — de communautaire discussie in de regering over een *in se* niet communautair dossier bewijst zulks — niet kunnen verhinderen dat het conflictmodel tussen de twee Gemeenschappen van ons land opnieuw de val van deze regering heeft veroorzaakt en dat vele vragen ontstaan over de verdere bestuurbaarheid van de Belgische unitaire Staat.

Federalisme zonder klare wederzijds onderhandelde afspraken, die consequent moeten worden nagekomen, is een *contradictio in terminis* en dus tot mislukking gedoemd. Vooral tijdens de laatste twee jaren van de voorbije regeerperiode hebben wij niets anders kunnen vaststellen dan het steeds duidelijker selectief kiezen door bepaalde regeringspartijen van bepaalde onderdelen van het regeerprogramma en het tegelijkertijd steeds meer op losse schroeven zetten van de even essentiële elementen van het in hetzelfde regeerakkoord aangegane globale engagement. Dat geldt zowel voor de staatshervorming als voor een aantal belangrijke maatschappelijke dossiers. Het heeft geen zin hiervan de inventaris op te maken, deze dossiers zijn voldoende gekend. Ook inzake de loyaliteit tegenover het regeerakkoord gold herhaaldelijk eenzelfde selectiviteit.

Wanneer Vice-Eerste minister Schiltz, in een bepaalde context dan nog, verklaarde dat België niet langer zijn probleem was, werd hij prompt bij de Koning ter verantwoording geroepen. Spitaels, Deprez en Moureaux mochten op een ongrondwettelijke wijze de Waalse Raad tot opperste beslissingsorgaan uitroepen zonder dat hier tegen zelfs enige sanctie werd overwogen.

Ook als maatschappelijk samenlevingsmodel is het federalisme duidelijk mislukt. Goed begrepen federalisme steunt immers op open dialoog. Hebben wij iets anders gekend dan communautaire afdreiging, zelfs chantage?

Mijnheer de Eerste minister, ik hoor reeds geruime tijd dat het nationalisme, vergeleken met de evoluties in de rest van Europa en van de wereld, in dit land geen politieke factor van betekenis meer vormt. Hoe moeten wij dan de collectieve, niet mis te verstane reactie in Vlaanderen op de recente agressieve uitdagende verklaringen van Waalse ministers en partijvoorzitters anders begrijpen dan als een duidelijke collectieve Vlaams-nationalistische reflex? Deze reflex heeft vooral de meest fervente unitaristen in dit land doen opschrikken. De Vlaamse partijen hebben hieraan weinig of geen verdienste. De kaakslag van Wallonië is in het overigens brave Vlaanderen zeer hard aangekomen en heeft heel wat Vlamingen een aantal dingen duidelijk gemaakt met nog niet te voorziene gevolgen voor de toekomst van *la Belgique une et indivisible*.

In Vlaanderen zijn er twee partijen die zich op het Vlaams-nationalisme beroepen. Het heeft echter nog steeds geen Vlaams-nationalistisch concept, gedragen door een brede Vlaamse sociale bedding. Vlaamse politici zijn blijkbaar nog steeds meer bekommerd om het voortbestaan van België dan om de belangen van hun volk.

Wallonië heeft geen partij die zich Waals-nationalistisch noemt maar Wallonië heeft wel een Waals-nationalistisch concept, gedragen door de meerderheid van politiek en sociaal Wallonië. Voor de Walen is Wallonië hun echt vaderland. België is slechts in zoverre van belang wanneer het het Waals belang dient. Ook dat werd door de recente regeringscrisis nog maar eens en op een pijnlijk duidelijk wijze aangetoond. Nu rest ons slechts hieruit de voor de hand liggende conclusies te trekken.

Mijnheer de Eerste minister, wat is het slotbilan van uw regering, vooral na de recente communautaire stroomversnelling die tot de val van uw regering heeft geleid? Het antwoord is duidelijk. Het unitaire België is voltooid verleden tijd. Meer nog, ook het unionistisch federalisme heeft afgedaan.

Mijnheer de Voorzitter, als laatste taak rest dit Parlement nog alleen het vaststellen van de grondwetsartikelen die tijdens de volgende legislatuur kunnen worden herzien. Er groeit een eensge-

zindheid rond de overtuiging dat alleen een zo ruim mogelijke autonomie voor de twee Gemeenschappen de patsituatie, waarmee geen van beide Gemeenschappen gediend is, ongedaan kan maken.

Ook in de Europese context en met betrekking tot de discussie rond de sociale zekerheid, moet dit debat dringend worden gevoerd. Bij gebrek aan een duidelijk omschreven autonomie zijn wij hierop echter niet voorbereid.

De Volksunie stelt een zo ruim mogelijke herziening van de Grondwet voor. De breuk in het Belgische huishouden lijkt ons thans immers onherstelbaar. Er bestaat geen dialoog meer. Wij kennen nog enkel chantage, die beantwoord wordt door chantage. Zelfs de meest christelijk geïnspireerde personen bieden niet steeds de andere wang aan na iedere kaakslag. Het Belgisch gezin heeft niets meer te verwachten van relatietherapieën door unionistisch-federalistische gedragstherapeuten. Het Belgische in 1830 gemakelde *mariage de raison* doet er goed aan dringend naar een betrouwbare jurist te stappen om op een behoorlijke wijze de boedelscheiding te regelen. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, nous arrivons à la fin de ce débat qui présente, à mes yeux, un certain caractère de surréalisme tant j'ai l'impression que souvent, les mots employés cachent les idées au lieu de les exprimer. Dès lors, je m'en voudrais de prolonger cette discussion et souhaiterais simplement évoquer deux points de manière très précise: le mécanisme propre au refus du Roi d'accepter la démission du gouvernement, d'une part, et les pouvoirs qui, juridiquement, continueront à incomber au gouvernement après la dissolution des Chambres, d'autre part.

Si, aujourd'hui, après le refus royal, un certain gouvernement refait surface, c'est pour un temps particulièrement court et avec un programme spécialement limité.

La décision du chef de l'Etat était attendue — il existait des précédents — et je précise d'emblée que je n'ai aucunement l'intention de la critiquer car il convenait de limiter, autant que faire se peut, les effets pervers pour la nation de ce qui fut véritablement, vendredi dernier, un effondrement dans le désordre, le tohu-bohu et les imprécations.

Parce que la situation du pays me paraît grave, je m'en tiendrai à des propos brefs, mesurés et responsables, sans m'inspirer de ce qui fut parfois dit, de manière excessive d'ailleurs.

En effet, qui a dit que le gouvernement remis en selle provisoirement était un squelette « sans crâne ni colonne vertébrale » ? Ou encore, que l'on « retrouvait le Premier ministre et sa classe de gamins turbulents » ? Ou enfin, « qu'il y a trois ans et demi, on disait que c'était Martens ou le chaos et que, maintenant, nous avons toujours Martens et, en plus, le chaos » ?

Qui a tenu de tels propos ? J'imagine que ceux-ci rappellent certains souvenirs à M. le Premier ministre. Il s'agit de MM. Van der Biest et Tobback, en juillet 1985, s'exprimant, à la Chambre, comme chefs de file de l'opposition. Les circonstances étaient semblables du point de vue institutionnel: démission du gouvernement et refus de cette démission par le Roi.

Je tiens tout de suite à vous rassurer en précisant que je ne suis pas cet exemple. D'ailleurs, les circonstances de fait — je suis content de vous voir sourire, monsieur le Premier ministre, car vous n'en avez pas eu tellement l'occasion, ces derniers temps — étaient très différentes. En effet, il s'agissait simplement, en juillet 1985, d'un dissentiment au sujet d'un problème que notre ami Baert a qualifié de déontologique et qui est survenu à la suite du drame du Heysel, à l'occasion de la discussion relative au rapport d'enquête parlementaire. Ce débat a eu lieu le vendredi, la confiance a été accordée le soir du même jour et le lundi suivant, un Vice-Premier ministre a démissionné. Or, comme l'a fait observer la presse britannique de l'époque, ce n'était pas celui qu'on attendait... les ministres du même parti l'ont suivi mais après quelques heures tout de même, comme s'ils avaient quelque peu hésité.

Il n'y eut, au sein du gouvernement de l'époque, ni tumulte ni choc interne, mais dissentiment sans effondrement.

Le chef de l'Etat refusa alors aussi la démission, mais ce gouvernement restera encore en place jusqu'en automne avec, finalement, une mission pas si étroitement limitée.

Aujourd'hui, l'agenda est beaucoup plus serré — ce qui est normal puisqu'il y a eu dislocation — et le temps très court, qui est réservé au gouvernement, illustre précisément ce phénomène et le fait que la situation devenait, semble-t-il, tout à fait insupportable.

Pour le surplus, la procédure suivie par le chef de l'Etat est juridiquement impeccable. Il s'agit, à proprement parler, d'un refus circonstancié et nuancé de la part du Roi et j'insiste sur ce double caractère.

J'examinerai un second point: les pouvoirs du gouvernement jusqu'aux élections.

Naïvement je pensais, jusqu'à hier, que le gouvernement aurait démissionné le jour de la dissolution des Chambres.

Ayant posé la question, en commission du Travail parlementaire, à un membre du gouvernement, fondé à me répondre, je l'ai entendu dire qu'il n'était pas question que le gouvernement démissionne.

Chers collègues, il y a deux cas de figure et aussi des précédents dans les deux sens mais, de toute manière, la doctrine et la jurisprudence très précise du Conseil d'Etat considèrent qu'une fois la dissolution intervenue, qu'il ait démissionné ou non, ce gouvernement devra agir avec beaucoup de réserve et de prudence pour un motif évident, c'est que les parlementaires ne seront plus là pour le contrôle.

Dès lors, quelle que soit la formule, qu'il y ait démission le jour de la dissolution ou plus tard, c'est-à-dire le soir ou le lendemain des élections, la situation juridique est la même: c'est un gouvernement qui n'a plus qu'un pouvoir limité. On est pratiquement en affaires courantes, dans les deux cas. Dans l'un, on dit « affaires courantes » dans l'autre, « affaires prudentes ». Il y a une vaste doctrine sur la question, mais la situation est la même dans les faits.

Alors, monsieur le Premier ministre, avec l'estime que je vous ai toujours portée et que je vous conserve, je vais vous poser une question qui n'a rien de perfide, croyez-le, parce qu'on peut être dans l'opposition et faire malgré tout preuve d'objectivité. Pourquoi n'auriez-vous pas l'élégance de démissionner la semaine prochaine, après l'accomplissement des quelques tâches qui vous ont été expressément confiées ?

Ne serait-ce pas, en effet, abuser l'opinion, en ne démissionnant pas, que de lui faire croire que le gouvernement existe encore alors qu'il n'est plus qu'un ectoplasme ?

Monsieur le Premier ministre, je vous le dis avec regret, vous n'êtes plus en somme, aujourd'hui, que le plus haut gradé d'un vaisseau fantôme.

Vous avez voulu être le champion de la durée et le vainqueur d'un marathon, mais nous savons tous que les compétiteurs à une telle épreuve n'arrivent pas toujours tous en bon état même s'ils franchissent la ligne.

Non seulement vous n'avez plus la maîtrise de votre équipe, mais votre ambition de réaliser la paix communautaire est malheureusement dépassée par les événements et cela vient s'ajouter au reste.

Échec dans la troisième phase qui reste en rade, échec dans les réformes institutionnelles déjà votées où règnent la confusion, l'incertitude, l'imprévision en matière de financement, échec enfin dans l'opinion publique, complètement désorientée et sans confiance dans l'avenir du pays.

Et ce dernier point est peut-être le plus grave car aujourd'hui, monsieur le Premier ministre, je constate avec regret que non seulement vous n'avez pas réalisé votre projet de paix communautaire, mais la discorde bruyante, au sein de la coalition, les menaces pour l'avenir, les mises en demeure, les chantages, les accusations des présidents des partis qui prétendent encore vous soutenir, les altercations ou les phrases assassines, même entre les Vice-Premiers ministres, sonnent le glas d'une union des Belges à laquelle vous aspiriez avec sincérité.

Ce soir, vous ne demandez pas la confiance. Vous l'aviez demandée en 1985 et vous l'aviez obtenue. Pourquoi ne la demandez-vous pas ? Avez-vous peur de ne pas l'obtenir ? Dans la forme, votre majorité — ou ce qu'il en reste — va vous exprimer indirectement.

tiennent une certaine confiance puisqu'elle se bornera à voter une motion pure et simple qui met fin au débat mais qui ne suggère pas, par elle-même, la confiance. Mais quel sens a encore cette pseudo-confiance lorsque le Parlement est déconnecté de l'opinion publique et que celle-ci est sévère à l'égard des gouvernants?

Il y a peu, M. Laurent Fabius, qui sait de quoi il parle, déclarait que parfois les assemblées étaient des théâtres d'ombre. Aujourd'hui, l'on pourrait dire que nous sommes, ici, au Sénat, un théâtre d'ombre visité par des revenants! (*Applaudissements.*)

HOMMAGE A M. ROBERT HENRION,
VICE-PRESIDENT DU SENAT

HULDE AAN DE HEER ROBERT HENRION,
ONDERVOORZITTER VAN DE SENAAT

M. le Président. — Chers collègues, des rumeurs circulent selon lesquelles M. Henrion ne serait plus parmi nous après les prochaines élections. J'espère sincèrement — et je ne suis pas le seul — que ces rumeurs sont dénuées de tout fondement car je puis assurer M. Henrion que ses collègues apprécient hautement sa présence dans notre assemblée, sa parfaite courtoisie, sa sagesse, la teneur mais aussi le ton et la durée de ses interventions. Bref, je tiens à dire à M. Henrion que tous, nous le considérons comme un exemple pour tous les sénateurs. (*Vifs applaudissements sur tous les bancs.*)

HERVATTING VAN DE BERAADSLAGING
REPRISE DE LA DISCUSSION

De Voorzitter. — Wij hervatten de beraadslaging over de mededeling van de regering.

Nous reprenons la discussion de la communication du gouvernement.

Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens. — Mijnheer de Voorzitter, bij het aanhoren van dit debat heb ik mij afgevraagd of wij in België in de voorbije tien jaar een periode van politieke instabiliteit hebben gekend met om de zes maanden een regeringscrisis, zoals tussen 1979 en 1981, toen de gemiddelde levensduur van een regering zes maanden bedroeg. Ik heb mij ook afgevraagd of er gedurende deze tien jaar, van december 1981 tot nu, in België niets is gebeurd op het gebied van economie, sanering van de overheidsfinanciën, behoud en uitbreiding van de sociale vooruitgang. Wij hebben op tien jaar tijd drie regeringen gehad, waarvan er twee de legislatuur bijna volledig hebben voltooid, al heeft de regering van 1981 tot 1985 helemaal op het einde ook een crisis gekend. De heer Henrion heeft de elegante vriendelijkheid gehad daaraan te herinneren. De volgende regering heeft 2,5 jaar standgehouden. Drie regeringen op tien jaar tijd, de nummers die men geeft aan deze regeringen kunnen aan deze werkelijkheid niets veranderen. Tien jaar herstelbeleid, tien jaar politieke stabiliteit, waardoor ons land dat in 1981 op een economische catastrofe afstevende, nu behoort tot de topgroep in de Europese Gemeenschap. Wij hebben een land dat de sociale vooruitgang heeft gehandhaafd en de jongste jaren in een ruime mate heeft uitgebreid, een land waarvan de munt thans aan de deutsche Mark is gekoppeld. Ik ben ervan overtuigd dat, als de gemoederen en de emoties bedaard zijn en de vooroordelen waarmee deze regeringscoalitie door bepaalde milieus vanaf het begin werd beoordeeld, verdwenen zijn, deze twee elementen moeten worden erkend.

Ik ga nu even in op vragen die mij in verband met de ministeriële comités werden gesteld. Deze ministeriële comités zijn geen nieuwheid. In mijn antwoord tijdens het debat in de Kamer heb ik een zeer uitvoerige juridische argumentatie met betrekking tot de grondwettelijke en wettelijke grondslag van deze ministeriële comités naar voren gebracht. Ik heb er ook aan herinnerd, en doe dit nogmaals, dat de leden van deze comités verantwoording verschuldigd zijn aan het Parlement.

Ces comités ministériels sont composés de ministres du gouvernement national — il ne s'agit donc pas de comités ministériels émanant des Régions — et leur obligation de justification devant la Chambre et le Sénat reste entière.

M. Henrion s'interroge sur la tâche actuelle du gouvernement, et je tiens à préciser divers éléments sur base de son intervention. Je dois vous dire que j'ai apprécié qu'il approuve pleinement la décision prise de refuser la démission du gouvernement. Je porte en effet la responsabilité politique de cette décision.

Nous avons connu deux précédents en dix ans: le refus de la démission du gouvernement en 1985 et l'acceptation de la démission du gouvernement en 1987. A cette époque, le Roi m'a chargé de former un gouvernement de transition ayant la même mission que celle qui incombe au gouvernement actuel.

Cette année, j'ai immédiatement fait part au Conseil des ministres de ce qui suit, et cela fut d'ailleurs confirmé dans une circulaire: « Le chef de l'Etat a refusé la démission du gouvernement. Il a chargé de défendre un projet de déclaration de révision de la Constitution devant les Chambres ainsi que les projets de loi urgents qui sont nécessaires au bon fonctionnement de l'Etat. Le programme du gouvernement aura par conséquent une portée très limitée: un projet de loi portant approbation du traité sur les forces armées conventionnelles en Europe et des protocoles annexés, faits à Paris le 19 novembre 1990, un projet de loi transposant en droit belge la directive du Conseil des Communautés européennes du 23 juillet 1990 concernant le régime fiscal commun applicable aux sociétés mères et filiales, un projet de loi fixant pour l'année 1992 le contingent de l'armée, un projet de loi en vue de pouvoir percevoir les recettes et d'autoriser les dépenses nécessaires dans les prochains mois, un projet de déclaration de révision de la Constitution.

Dès que les Chambres législatives auront adopté une déclaration de révision de la Constitution, les deux Chambres seront, conformément à l'article 131 de la Constitution, dissoutes de plein droit.

Pour les raisons qui précèdent, il est recommandé que le gouvernement, bien qu'il ne soit pas démissionnaire, fasse preuve, dès à présent, d'un extrême prudence. Cela signifie entre autres que:

a) Aucun autre projet de loi que ceux cités ci-dessus ne sera déposé au Parlement;

b) En ce qui concerne les projets d'arrêts royaux qui ne doivent pas être délibérés en Conseil des ministres ainsi que les arrêts ministériels, une extrême prudence doit être respectée, ce qui emporte que pour les projets susceptibles d'avoir une portée politique, les contacts nécessaires soient pris avec les autres membres du gouvernement et, en cas de doute, que l'affaire soit soumise au Conseil des ministres. »

Deze instructies werden gegeven aan alle leden van de regering. Het is evident dat de dag na de verkiezingen het ontslag van de regering aan de Koning zal worden aangeboden. Op dat ogenblik geldt het regime van de lopende zaken. Die instructies gelden ook voor de delicate sector van de benoemingen. Een controle daarop is perfect mogelijk en wordt uitgevoerd. Controle op de koninklijke besluiten waarover overleg moet worden gepleegd in de Ministerraad is vanzelfsprekend, maar ook op de individuele koninklijke besluiten die door iedere minister kunnen worden voorgesteld en op de ministeriële besluiten zal controle worden uitgeoefend.

Op die manier beantwoord ik op een positieve manier de vragen die hier werden geformuleerd, onder meer in de uiteenzetting van de heer Henrion.

Le projet de déclaration de révision de la Constitution est également important. Il a été approuvé en Conseil des ministres, ce midi. D'une façon générale, nous reprenons la déclaration de 1987, sauf les 17 articles modifiés au cours de cette législature et nous y avons ajouté des propositions de modification d'articles de la Constitution présentant un caractère technique ou purement juridique.

In de verklaring tot herziening van de Grondwet worden de voorstellen van 1987 hernomen die, in strijd met wat nu wordt gezegd, zeer breed waren opgevat.

Zoals de heer Erdman beklemtoonde liet de toenmalige verklaring onder meer toe het hele regime en ook het tweekamerstelsel te herzien. Wat de Gemeenschappen en Gewesten betreft werd in titel III van de Grondwet de invoering van diverse bepalingen of nieuwe artikelen mogelijk gemaakt, waardoor de symbolen die

een grote rol spelen in het politieke leven kunnen worden behouden, maar die het toch mogelijk maken de hervormingen door te voeren waarover consensus met tweederde meerderheid kan worden bereikt.

Het regeringsprogramma bevat een bepaling aangaande de Europese richtlijn moeder- en dochterondernemingen. Met het oog op de budgettaire sanering was het van het grootste belang ook voor de budgettaire compensatie te zorgen. Dit wetsontwerp werd vandaag ingediend.

Ce projet de loi portant des dispositions fiscales a été déposé à la Chambre. Le projet de loi relatif au contingent de l'armée et le projet de loi CFE ont été déposés au Sénat. Quant aux projets de révision de la Constitution, ils ont été déposés dans les deux Chambres.

Naast het ontwerp aangaande de Europese richtlijn die op 1 januari 1992 moet ingaan, werd het ontwerp van verdrag betreffende de CFE ingediend bij de Senaat met de vraag aan de beide Wetgevende Kamers het nog goed te keuren vóór de ontbinding van het Parlement om aldus de ontmanteling van de conventionele wapens door te voeren.

De houding van de regering zal voorzichtig zijn, maar ook waakzaam. De dag na de verkiezingen zal automatisch het systeem van de lopende zaken gelden. Ik heb vanaf het eerste ogenblik uitgelegd waarom voorzichtigheid is vereist en heb dat bevestigd in de circulaire van gisteren.

Wij moeten ook waakzaam zijn. In de mededeling van gisterenmiddag heb ik de aandacht erop gevestigd dat wij, onder meer gelet op de ontwikkeling in de Zairese crisis, een regering nodig hebben die waakzaam kan zijn, die er kan optreden ter bescherming van onze landgenoten en die er humanitaire hulp kan bieden.

In Zaire is de politieke evolutie onzeker. We volgen ze samen en in overleg met de Fransen en de Amerikanen en hebben erop aangedrongen opdat in dat land een regering zou worden gevormd die meer zekerheid kan bieden.

Ondanks de politieke initiatieven, de humanitaire hulp en de bescherming van onze landgenoten, zijn er nog problemen. Indien de evolutie niet gunstig verloopt, is een tweede golf van evacuatie te verwachten. Dan is het onze plicht om ook dit evacuatiemanoeuvre te beschermen in andere streken van dat land dan de grote steden.

Tot daar de essentiële opdrachten van de regering waarvan ik het beperkte programma heb uiteengezet.

Ik besluit met nogmaals mijn overtuiging uit te spreken dat wat tijdens de voorbije jaren tot stand werd gebracht, ook op het vlak van de hervormingen van de Staat van 1970, 1980 en 1988, ondanks dit moment van crisis moet blijven bestaan. Ik blijf ervan overtuigd dat dit stelsel de politieke basis is van ons land met drie culturen, drie talen en drie Gewesten. Ons land blijft behoefte hebben aan een stelsel van grote autonomie, maar met het behoud van een nationaal gezag dat samenhangend en operationeel is.

De heer Valkeniers. — En waar iedereen zich naar moet schikken.

M. Martens, Premier ministre. — J'espère et je suis d'ailleurs convaincu que, si l'union politique européenne se réalise, les Etats membres, ainsi que les Régions et Communautés de certains d'entre eux, seront soumis à des normes européennes. Donc, dans ce cas, il existe certainement une perspective analogue à ce qui a été réalisé dans notre pays. Mais nous ne pouvons refuser de travailler avec nos partenaires de la Communauté européenne pour faire naître ce système d'union européenne.

Het is toch uitgesloten dat wij een land zouden zijn of worden waarin geen samenhangend nationaal gezag meer is, maar toch kan inwerken op en meewerken aan het tot stand komen van een Europese unie.

Het perspectief van separatisme is dodelijk en negatief. Wanneer men federalist is, is men dit volgens mijn opvatting Europees en nationaal.

In contacten met vrienden uit Joegoslavië en uit landen van Centraal- en Oost-Europa heb ik vaak gezegd dat wij akkoord kunnen gaan met een grote vorm van autonomie, maar als men wil behoren tot de Europese Gemeenschap, zal men bepaalde federale banden moeten aanvaarden en pas dan zal men kunnen rekenen op de solidariteit in de Europese Gemeenschap. « Federale banden op Europees vlak » geldt ook voor ons land.

Ondanks de huidige crisis, moeten wij ervan overtuigd blijven dat ons land een voorbeeld kan zijn voor een Europese federatie. Wij moeten de kans behouden om onze Gemeenschappen en Gewesten op een harmonieuze wijze te laten samenleven. Wij moeten samen de inspanning opbrengen om op het nationale vlak een coherent geheel te blijven, met een sterke autonomie voor de deelgebieden. Ons land en zijn hoofdstad moeten een primordiale rol blijven spelen in de Europese context. Dit moet het doel zijn van een efficiënt hervormde Staat, die zich niet op zichzelf keert, maar Europese ambities heeft. Daarom stellen wij u ook de herziening van de Grondwet voor. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Wintgens.

M. Wintgens. — Monsieur le Président, mon groupe a beaucoup apprécié la réponse du Premier ministre. Nous ne pouvons que partager de la manière la plus profonde l'analyse qu'il a faite de l'action du gouvernement pendant quatre ans.

Mais, à mon regret, j'ai constaté que s'il a répondu à beaucoup de questions qui ont été posées, il n'a, par contre, pas répondu à une question qui préoccupe énormément le groupe PSC.

M. Martens, Premier ministre. — Si, car, comme je l'ai dit à la Chambre, je veux que les accords intervenus entre les présidents de groupe de la majorité et le secrétaire d'Etat à l'Agriculture soient réalisés.

M. Wintgens. — Je vous remercie, monsieur le Premier ministre.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hooland.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb drie vragen gesteld, maar zal maar op één ervan terugkomen. Voor het overige kan ik in het algemeen vrede nemen met het antwoord van de Eerste minister. Ik heb een vraag gesteld over een volgens mij strategische aangelegenheid, namelijk de herstructurering van de openbare kredietinstellingen. Is er reeds een begin van uitvoering of zal er uitvoering worden gegeven aan de wet die wij desbetreffend hebben goedgekeurd?

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, ik stel vast dat de Eerste minister geantwoord heeft op een aantal vragen, namelijk op die vragen waarop het antwoord voor de regering gemakkelijk was. Op de vragen die moeilijk waren, hebben wij echter geen enkel antwoord gekregen. Het antwoord van de Eerste minister was in die zin dan ook bijzonder onbevredigend.

Ik kom op twee essentiële punten terug. Ik vroeg hoe het nu staat met de uitvoervergunningen die door de ministeriële comités voor uitvoervergunningen zijn toegekend. Ik heb hierover concrete vragen gesteld. Ik vroeg wat hieromtrent gebeurd is sinds 29 september. De Eerste minister heeft hierop niet geantwoord. Wanneer ik hierop geen antwoord krijg, dan is het toch normaal dat ik de aandacht vestig op het ontbreken van het antwoord.

Het enige wat de Eerste minister uit zijn mouw heeft geschud om aan die vragen te ontsnappen, is dat een andere minister hierover kan worden geïnterpelleerd op een moment dat het voor de Senaat uitkomt.

Ik heb nochtans tot in den treure herhaald dat het koninklijk besluit van 29 september 1991, dat ministeriële comités opricht en hun werkwijze vastlegt, in zijn artikel 4, paragraaf 4, duidelijk bepaalt dat de agenda en de beslissingen van elk van die ministeriële comités worden meegedeeld aan de leden van de nationale regering.

Dus is het volkomen normaal dat er hier een antwoord komt van een lid, en dan nog wel een eminent lid van de nationale regering, om te zeggen of die agenda en beslissingen werden medege-deeld en wat die desgevallend inhouden. Daarmee speel ik helemaal geen rechter en zet ik de Eerste minister niet op het stoeltje van de beschuldigde. Ik doe hier niet meer en niet minder dan het uitoefenen van de normale parlementaire controle. Ik vind het dus ongehoord dat de Eerste minister ons op deze vragen geen antwoord geeft.

Dan wil ik nog de aandacht op een tweede punt vestigen. Ik heb aan de Eerste minister namelijk gevraagd wat er zal gebeuren met de ontwerp-koninklijke besluiten die voor advies bij de Raad van State zijn ingediend. Zullen die onder de uiterste voorzichtigheid vallen die bedoeld is voor de koninklijke besluiten die normaal in Ministerraad moeten worden overlegd en voor de ministeriële besluiten in het algemeen? Ik zou het niet meer dan normaal vinden dat er een eenduidig antwoord komt op de vraag of de ontwerp-koninklijke besluiten, die al het voorwerp zijn geweest van overleg in de Ministerraad na ontvangst van het advies van de Raad van State, nog koninklijk besluit kunnen worden, te meer omdat er uiteenlopende juridische argumenten in dit verband bestaan. Een antwoord lijkt mij van wezenlijk belang.

Ik verwacht nochtans geen antwoord meer van de Eerste minister. Hij voert hier hetzelfde nummertje op als in de Kamer.

Mijn fractie ziet zich dan ook verplicht bij hoogdringendheid een interpellatieaanvraag in te dienen. Hier is sprake van een manifeste onwil om te antwoorden op vragen die wij helemaal gerechtigd zijn te stellen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, met zijn nogal abstracte beschouwingen heeft de Eerste minister een bijna pastoraal tafereel voor de komende tijden opgehangen. Zo iets is al vaak gebeurd, maar ik moet toch vaststellen dat de Eerste minister niet durft te raken aan de fundamentele van de Staat en de problemen die daarmee samenhangen.

Mijnheer de Eerste minister, ondanks uw pastorale opties zult u toch fundamentele problemen moeten aansnijden. De uitspraak dat de volksmens het allemaal niet begrijpt, gaat niet op. De volksmens begrijpt het allemaal wel, zeker na wat er gisteren in een krant is verschenen. Er is hierdoor als het ware een schok door Vlaanderen gegaan, mijnheer Spitaels. En ik ben blij u hier vandaag eens te kunnen begroeten. Ikzelf blijf de meest aanwezige senator te zijn, maar u hebt gewoonlijk meer werk achter de schermen. Degenen die mij meer beluisteren — en ik zeg u dit zeer openhartig — weten dat ik vanuit filosofische overwegingen fundamenteel een federalist ben.

Het komt goed over hier woorden als solidariteit in de mond te nemen, maar de volle bladzijde die gisteren in de volkse krant *Het Nieuwsblad* is verschenen heeft aan iedereen die het weten wil duidelijk gemaakt dat elke Vlaming bijna 20 000 frank minder ontvangt uit die nationale pot van de solidariteit. Voor een gezin van vier personen maakt dat 80 000 frank. Dezelfde krant vermeldde verder nog dat van de miliciens die « ter keure gaan », zoals men in Vlaanderen zegt, er in Wallonië 20 pct. worden afgekeurd tegenover slechts 10 pct. in Vlaanderen. Er klopt dus iets niet met die solidariteit; er worden verschillende normen gehanteerd. Men kan aan de gewone Vlaamse volksmens niet blijven wijsmaken dat de miliciens in Wallonië zoveel zicker zijn. (Applaus op de banken van de Volksunie.)

In sommige pastorale tafereeltjes over federalisme zet men leeuwen naast lammeren. In dit geval zitten de leeuwen aan de Waalse en de lammeren aan de Vlaamse kant. De leeuwen hebben ten andere groot gelijk dat zij zich niets aantrekken van deze lammeren die zich toch altijd opnieuw laten doen. Gelukkig blijven niet alle Vlamingen lammeren. Dat beloof ik voor de verdere toekomst van het land en voor de fundamentele besprekingen die hier in de nabije toekomst zullen beginnen. (Applaus.)

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1991-1992

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil aan mevrouw Aelvoet zeggen dat zij de bevoegde minister moet ondervragen. Dat is de normale parlementaire procedure.

De uitvoeringsbesluiten van de nieuwe wet zijn voor advies naar de Raad van State en voor overleg aan de parlementscommissies verzonden. In het kader van een voorzichtige behandeling van de politieke problemen, moeten wij onderzoeken of wij deze besluiten nog kunnen goedkeuren of niet.

Aan de heer Van Hooland antwoord ik dat de regering beslist heeft in de huidige stand van zaken geen nieuwe initiatieven in verband met de OKI's te nemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil de Eerste minister antwoorden dat de ontwerpen van koninklijke besluiten in geen enkele senaatscommissie werden besproken.

De heer Martens, Eerste minister. — Maar wel in de kamercommissies.

Mevrouw Aelvoet. — U zegt dat wij de bevoegde minister moeten interpelleren. De uitvoervergunningen zijn tot op de dag van vandaag nog altijd een nationale materie en u bent als Premier dus ook verantwoordelijk voor deze materie, globaal en nationaal. Ik ben het dus helemaal niet eens met uw antwoord. U weigert zelfs een antwoord te geven op mijn vraag, die helemaal niet de betekenis had van een interpellatie, maar louter een vraag was naar informatie die u verplicht bent te geven op grond van het koninklijk besluit van 29 september 1991.

M. le Président. — En conclusion de ce débat sur la communication du gouvernement, j'ai reçu trois motions.

La première émane de Mmes Delruelle et Herman et est ainsi rédigée :

« Le Sénat,

Après avoir entendu la communication gouvernementale,

Après avoir entendu les intervenants et les explications du Premier ministre,

Après avoir pris connaissance du programme limité dorénavant assigné par le Roi au gouvernement,

Constate que le gouvernement n'a pu ni éviter ni maîtriser une situation dégenérant en affrontement communautaire sans précédent dans notre pays et à un retour en force de la participation,

Déplore que le gouvernement soit mis dans l'impossibilité de poursuivre l'indispensable redressement économique, financier, budgétaire et social dont notre pays a le plus urgent besoin,

Vote dès lors la méfiance à l'égard du gouvernement. »

« De Senaat,

Gehoord de regeringsmededeling,

Gehoord de sprekers en de uiteenzetting van de Eerste minister,

Na kennis te hebben genomen van het beperkte regeerprogramma dat door de Koning aan de regering werd opgelegd,

Stelt vast dat de regering een situatie die uitgelopen is op een communautaire confrontatie zonder voorgaande in ons land en op een krachtige terugkeer van de participatie, heeft kunnen vermijden noch in de hand houden,

Betreurt dat de regering zich in de onmogelijkheid heeft gesteld om het noodzakelijk economische, financiële en sociale herstel, dat ons land het dringendst nodig heeft, voort te zetten,

Schenkt bijgevolg geen vertrouwen aan deze regering. »

De tweede, ingediend door de dames Aelvoet, Harnie en Dardenne en de heer Gryp luidt:

« De Senaat,

Gehoord de mededeling van de regering,

Gezien de weigering van de Eerste minister om mee te delen of de agenda en de beslissingen van elk ministerieel comité voor uitvoervergunningen sinds 29 september 1991 werden overgezonden aan de leden van de nationale regering,

Weigert het vertrouwen in de regering. »

« Le Sénat,

Ayant entendu la communication gouvernementale,

Vu le refus du Premier ministre de lui communiquer si l'ordre du jour et les décisions de chaque comité ministériel pour l'octroi des licences d'exportation depuis le 29 septembre 1991 ont été communiqués aux membres du gouvernement national,

Refuse la confiance au gouvernement. »

La troisième émane de MM. Gijs, Lallemand, Seeuws et Wintgens et est ainsi rédigée:

« Le Sénat,

Ayant entendu la communication du gouvernement et le débat qui s'en est suivi, fait confiance au gouvernement,

Passe à l'ordre du jour. »

« De Senaat,

Gehoord de mededeling van de regering en het daarop volgend debat, stelt vertrouwen in de regering,

Gaat over tot de orde van de dag. »

Conformément à notre Règlement, nous allons nous prononcer sur la motion de confiance qui bénéficie de la priorité.

Ooreenkomstig ons Reglement stemmen wij over de motie van vertrouwen die voorrang heeft.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

135 leden zijn aanwezig.

135 membres sont présents.

103 stemmen ja.

103 votent oui.

31 stemmen neen.

31 votent non.

1 onthoudt zich.

1 s'abstient.

Derhalve is de motie van vertrouwen aangenomen.

En conséquence, la motion de confiance est adoptée.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Antoine, Arts, Bayenet, Belot, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Bouchat, Bourgeois, Mme Cahay-André, MM. Cardoen, Cerexhe, Chabert, Claeys, Collignon, Cools, Cooreman, Crucke, De Bondt, De Bremaeker, De Cooman, Deghilage, Delloy, De Loor, Deneir, de Seny, De Seranno, de Wasseige, Deworme, De Wulf, Mme D'Hondt-Van Opendenbosch, MM. Didden, Diegenant, Donnay, Dufaux, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, G. Geens, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Henneuse, Hismans, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Langendries, Larcier, Leemans, Mme Lieten-Croes, MM. Luyten, Mahoux, Mainil, Marchal, Mathot, Mme Maximus, MM. Minet, Moens, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Otten-

bourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Péciaux, Pinoie, Poulain, Quintelier, Schellens, Seeuws, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Taminiaux, Tant, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, Van den Bogaert-Ceulemans, MM. Vanderborght, Vanhaverbeke, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Vermeulen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Barzin, Boël, Buchmann, Clerdent, Mme Dardenne, MM. De Beul, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Desmedt, Dierckx, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Houssa, Kuijpers, Luyten, Michiels, Mme Nélis, MM. Peeters, Petitjean, Vaes, Valkeniers, Van den Broeck, Van Hooland, Verlinden, Verreycken et Wierinckx.

Onthouden heeft zich:

S'est abstenu:

M. Bock.

M. le Président. — M. Bock est prié de faire connaître les motifs de son abstention.

M. Bock. — Monsieur le Président, j'ai pairé avec M. Jan Leclercq, retenu à Bruges par une importante réunion.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, la commission du Travail parlementaire se réunira demain midi pour organiser la suite de nos travaux. D'ores et déjà, je vous signale que le Sénat se réunira vraisemblablement en séance publique samedi après-midi.

Dames en heren, de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden vergadert morgen, donderdag, om zich uit te spreken over het verdere verloop van onze werkzaamheden. Ik kan u al medelen dat er waarschijnlijk zaterdagmiddag openbare vergadering met stemmingen zal zijn.

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de Voorzitter

PROPOSITIONS

Prise en considération

Communication de M. le Président

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

ONTWERPEN VAN WET — PROJETS DE LOI

Indiening — Dépôt:

De Voorzitter. — De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa, en van de aangehechte protocollen, opgemaakt te Parijs op 19 november 1990.

Le gouvernement a déposé un projet de loi portant approbation du Traité sur les forces armées conventionnelles en Europe, et des protocoles annexes, faits à Paris le 19 novembre 1990.

De regering heeft eveneens ingediend een ontwerp van wet tot vaststelling van de legersterkte voor het jaar 1992.

Le gouvernement a déposé également un projet de loi fixant pour l'année 1992 le contingent de l'armée.

Deze ontwerpen van wet zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Ces projets de loi seront imprimés et distribués.

Ze worden verwezen naar de commissie voor de Defensie.

Ils sont renvoyés à la commission de la Défense.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heren Valkeniers en Geens hebben ingediend een voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

MM. Valkeniers et Geens ont déposé une proposition de déclaration de révision de la Constitution.

De heer Kuipers heeft ingediend een voorstel van resolutie betreffende het zelfbeschikkingsrecht van het Tibetaanse volk.

M. Kuipers a déposé une proposition de résolution relative au droit à l'autodétermination du peuple tibétain.

De heer Vandenhaute heeft de volgende voorstellen van wet ingediend:

1° Tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, alsmede van de wet van 28 juni 1984 betreffende sommige aspecten van de toestand van de vreemdelingen en houdende invoering van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

M. Vandenhaute a déposé les propositions de loi ci-après:

1° Modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers et la loi du 28 juin 1984 relative à certains aspects de la condition des étrangers et instituant le Code de la nationalité belge.

2° Houdende opheffing van de wet van 13 juni 1991 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit en van de artikelen 569 en 628 van het Gerechtelijk Wetboek.

2° Portant abrogation de la loi du 13 juin 1991 modifiant le Code de la nationalité belge et les articles 569 et 628 du Code judiciaire.

De heer Verreycken heeft ingediend een voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

M. Verreycken a déposé une proposition de déclaration de révision de la Constitution.

Mevrouw Aelvoet heeft ingediend een voorstel van verklaring tot herziening van de Grondwet.

Mme Aelvoet a déposé une proposition de déclaration de révision de la Constitution.

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Dames en heren, onze agenda van vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est épuisé.

De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 20 h 5 m.)

(La séance est levée à 20 h 5 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen:

Liste des propositions prises en considération:

A. Voorstellen van wet:

Houdende verscheidene maatregelen inzake immigratie (van de heer Duquesne c.s.);

A. Propositions de loi:

Portant diverses mesures en matière d'immigration (de M. Duquesne et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Tot aanvulling van de nieuwe gemeentewet inzake uitgaven voor sport en cultuur van de gemeenten (van de heer Monfils);

Complétant la nouvelle loi communale en ce qui concerne les dépenses culturelles et sportives des communes (de M. Monfils);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Houdende aanvulling van artikel 71, § 1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, met het oog op het bevorderen van de verspreiding van werken van jonge kunstenaars (van de heer Monfils);

Complétant l'article 71, § 1er, du Code des impôts sur les revenus, en vue de promouvoir la diffusion des œuvres des jeunes artistes (de M. Monfils);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

Tot opheffing van artikel 12, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State (van de heren Cerexhe en Wintgens);

Abrogeant l'article 12, alinéa 2, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat (de MM. Cerexhe et Wintgens);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Tot wijziging van artikel 104 van de provinciewet (van de heren de Wasseige en Collignon);

Modifiant l'article 104 de la loi provinciale (de MM. de Wasseige et Collignon);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Tot wijziging van artikel 13 van de nieuwe gemeentewet (van de heren de Wasseige en Collignon);

Modifiant l'article 13 de la nouvelle loi communale (de MM. de Wasseige et Collignon);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Houdende fiscale maatregelen ten voordele van de gezinnen (van de heer Lenfant);

Portant des dispositions fiscales en faveur de la famille (de M. Lenfant);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

Houdende aanvulling van de wetgeving inzake de eigendom van schatten (van de heer Petitjean);

Complétant la législation en matière de propriété de trésors (de M. Petitjean);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Tot aanvulling van artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (van de heer de Clippele c.s.);

Complétant l'article 71 du Code des impôts sur les revenus (de M. de Clippele et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

Tot wijziging van de wetten van 6 augustus 1931 en 18 september 1986 en houdende instelling van een politiek verlof voor de uitoefening van een parlementair of een ministerieel mandaat (van mevrouw Blomme c.s.);

Modifiant les lois du 6 août 1931 et du 18 septembre 1986 et instituant un congé politique pour l'exercice d'un mandat parlementaire ou ministériel (de Mme Blomme et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Houdende wijziging van een aantal bepalingen van de nieuwe afdeling II met als opschrift « Regels betreffende de huurovereenkomsten met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder in het bijzonder », door de wet van 20 februari 1991 ingevoegd na artikel 1762bis van het Burgerlijk Wetboek (van de heer Hatry c.s.);

Visant à modifier un certain nombre de dispositions de la nouvelle section II, intitulée « Des règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale du preneur » et insérée à la suite de l'article 1762bis du Code civil par la loi du 20 février 1991 (de M. Hatry et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Tot vaststelling van de minimum vereisten inzake de gelijkwaardigheid van de diploma's uitgereikt in het onderwijs voor sociale promotie en de diploma's uitgereikt in het onderwijs met volledig leerplan (van de heer Wintgens);

Fixant les conditions minimales d'équivalence entre les diplômes délivrés dans l'enseignement de promotion sociale et les diplômes délivrés dans l'enseignement de plein exercice (de M. Wintgens);

— Verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

Renvoi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

Houdende wijziging van de wet van 9 maart 1953 houdende sommige aanpassingen inzake militaire pensioenen en verlening van kosteloze genees- en artsenijkundige verzorging voor de militaire invaliden van vreedstijd (van de heer Cardoen);

Modifiant la loi du 9 mars 1953 réalisant certains ajustements en matière de pensions militaires et accordant la gratuité des soins médicaux et pharmaceutiques aux invalides militaires du temps de paix (de M. Cardoen);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

Houdende wijziging van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies met het oog op de bescherming van de beroepstitels van sommige medici en paramedici (van de heer Diegenant);

Modifiant l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales en vue de protéger les titres professionnels de certains médecins et auxiliaires paramédicaux (de M. Diegenant);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Houdende reglementering van de uitvindingen van werknemers (van de heer Hatry en mevrouw Herman-Michielsens);

Portant réglementation des inventions des salariés (de M. Hatry et de Mme Herman-Michielsens);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Tot aanvulling van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, met het oog op de naleving ervan in verkiezingstijd (van de heer Monfils);

Complétant la loi du 4 juillet 1989 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, en vue d'assurer le respect de ses dispositions pendant la période électorale (de M. Monfils);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Houdende instelling van de mogelijkheid voor oudere werklozen om bepaalde beroepsactiviteiten uit te oefenen (van de heer Valkeniers c.s.);

Autorisant les chômeurs âgés à exercer certaines activités professionnelles (de M. Valkeniers et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Tot wijziging van artikel 7, § 1, tweede lid, van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, inzonderheid wat de hulp aan bejaarden betreft (van de heer Valkeniers c.s.);

Modifiant l'article 7, § 1er, deuxième alinéa, de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés, notamment en ce qui concerne l'aide aux personnes âgées (de M. Valkeniers et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Houdende versoepeling van de toekenningsmodaliteiten van een rustpensioen aan de werknemers en houdende opheffing van de administratieve tussenkomst van de gemeentebesturen (van de heer Valkeniers c.s.);

Assouplissant les modalités de l'octroi d'une pension de retraite aux travailleurs salariés et supprimant l'intervention administrative des communes en la matière (de M. Valkeniers et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

B. Voorstel van resolutie:

Betreffende de bescherming van het Tibetaanse volk (van mevrouw Cahay-André);

B. Proposition de résolution:

Concernant la protection du peuple tibétain (de Mme Cahay-André);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

C. Voorstel van bijzondere wet:

Tot wijziging van artikel 6, § 1, VI, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, wat de regionalisering van de landbouw betreft (van de heer Duquesne c.s.);

C. Proposition de loi spéciale:

Modifiant l'article 6, § 1er, VI, 4°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, en ce qui concerne la régionalisation de l'agriculture (de M. Duquesne et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

Renvoi à la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

D. Voorstellen van verklaring:

Tot herziening van de Grondwet (van de heren Desmedt en Désir);

D. Propositions de déclaration:

De révision de la Constitution (de MM. Desmedt et Désir);

— Verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

Renvoi à la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

Tot herziening van de Grondwet (van de heren Valkeniers en Geens);

De révision de la Constitution (de MM. Valkeniers et Geens);

— Verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

Renvoi à la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

